

DROŠĪBAS POLICIJA

2017.gada publiskais pārskats

Publiskais pārskats

par Drošības policijas darbību 2017.gadā

Rīga, 2018.gada marts

Pārskatā iekļauto fotogrāfiju autors: © Drošības policija
Izmantoti ekrānšāviņi no informācijas resursos publiskotiem materiāliem

ISBN 978-9934-19-464-1

DROŠĪBAS P

Godātais lasītāj,

Drošības policija (DP) ir viena no trim mūsu valsts drošības iestādēm,¹ kuras darbība, ievērojot nepieciešamību rūpēties par informācijas avotu, darba metožu un partneru sniegtās informācijas aizsardzību, ir saistīta ar paaugstinātu slepenību. Tomēr nacionālās drošības garantēšana nav iespējama bez sabiedrības aktīvas līdzdalības. Pēdējo gadu laikā esam pārliecinājušies, ka tieši iedzīvotāju aktivitāte un sniegtais atbalsts ir neatsverams ieguldījums nacionālās drošības garantēšanā. Tāpēc pateicamies ikvienam, kurš sniedz atbalstu mūsu darbā.

Esam sagatavojuši un nododam Jums ikgadējo publisko pārskatu par DP darbību 2017. gadā. Šā pārskata mērķis ir informēt sabiedrību par dienesta darbības rezultātiem aizvadītajā gadā, ciktāl to pieļauj pretizlūkošanas dienestu darbības pamatota slepenība, kā arī sniegt ikvienam pieejamu vērtējumu par, mūsaprāt, nozīmīgākajām aizvadītā gada norisēm, kas ietekmēja Latvijas nacionālo drošību.

Pēdējos gados nemainīgi nākas atzīt, ka starptautiskā drošības vide, turpinot saglabāties saspīlējumam NATO un Eiropas Savienības dalībvalstu un Krievijas attiecībās, ir sarežģīta. Minētais tiešā veidā ietekmē arī mūsu valsts nacionālo drošību.

Atskatoties uz aizvadīto gadu, jāatzīst, ka augstu aktivitātes līmeni saglabāja Krievijas specdienestu īstenotās gan tradicionālās izlūkošanas, gan informatīvās ietekmes aktivitātes pret NATO un Eiropas Savienības dalībvalstīm, tajā skaitā arī pret Latviju. Krievijas radītais hibrīdais apdraudējums ir noteicis nepieciešamību dienestam intensificēt pretizlūkošanas darbības, tās attiecinot ne tikai uz valsts noslēpuma aizsardzību, bet vienlīdz arī uz amatpersonu un sabiedrības izglītošanu, lai mazinātu Kremļa koordinēto pasākumu negatīvo ietekmi uz Latvijas nacionālās drošības vidi. Tāpēc DP aizvadītajā gadā organizēja izglītojošus pasākumus valsts un pašvaldību institūciju amatpersonām un darbiniekiem par pretizlūkošanas riskiem un valsts noslēpuma aizsardzības prasībām. Tāpat atzīmējams, ka aizvadītā gada nogalē DP uzsāka kriminālprocesu un aizturēja Latvijas pilsoni saistībā ar aizdomām par spiegošanu, kas jau ir otrais šāda veida gadījums kopš 2016. gadā stājās spēkā grozījumi Krimināllikumā.

Līdzās specdienestu radītajam apdraudējumam Latvijas nacionālās drošības vidi un jo sevišķi mūsu konstitucionālās iekārtas drošību negatīvi turpināja ietekmēt Kremļa koordinētie humanitārās ietekmes pasākumi.

¹ Latvijas valsts drošības iestādes ir DP, Militārās izlūkošanas un drošības dienests (MIDD) un Satversmes aizsardzības birojs (SAB).

Neskatoties uz finansējuma samazinājumu tādiem humanitārās ietekmes instrumentiem kā tā dēvētajai *tautiešu politikai*, ar to saistītie subjekti arī aizvadītajā gadā turpināja pret NATO un Eiropas Savienības dalībvalstīm vērstas aktivitātes. Slēpjoties aiz vārda un pulcēšanās brīvības, kā arī citiem demokrātiskās sabiedrības instrumentiem, Krievija caur tās finansētiem *tautiešu politikas* un citiem aktīvistiem turpināja izplatīt savām politiskajām interesēm atbilstošus vēstījumus.

Starp Kremļa prioritārajiem darbības virzieniem ārvalstīs aizvadītajā gadā līdzās jau ierastajām informatīvās ietekmes aktivitātēm ierindojās humanitārās ietekmes pasākumi, kuru mērķis bija saglabāt, izplatīt un uzturēt Krievijas vēsturisko atmiņu, īpašu uzmanību veltot militāro memoriālu apzināšanai un atjaunošanai. Minētās aktivitātes izteikti bija novērojamas arī visās trijās Baltijas valstīs.

Konstitucionālās iekārtas aizsardzības jomā būtisks DP resurss tika iesaistīts Satversmē un citos normatīvajos aktos noteikto vēlēšanu norises principu ievērošanas nodrošināšanai pilsētas domes un novada domes (pašvaldību) priekšvēlēšanu periodā un vēlēšanu dienā. Lai arī netika konstatēti tieši kādas ārvalsts mēģinājumi ietekmēt vēlēšanu norisi, diemžēl arī šajās vēlēšanās DP uzsāka vairākus kriminālprocesus par apzinātu kavēšanu personai brīvi realizēt tiesības vēlēties deputātus.

Paralēli Krievijas radītajiem apdraudējumiem, Eiropā turpināja saglabāties augsts terorisma draudu līmenis, kas negatīvi ietekmēja arī mūsu valsts nacionālās drošības vidi. Līdzīgi iepriekšējiem, arī 2017. gadā Eiropa piedzīvoja vairākus plaša mēroga terora aktus, kas prasīja daudzu nevainīgu cilvēku dzīvības un par kuru īstenošanu atbildību uzņēmās ar terorismu saistītā noziedzīgā organizācija (turpmāk – teroristu grupējums) *Daesh*.

Latvijā, atšķirībā no daudzām citām Eiropas valstīm, terorisma draudu līmenis aizvadītajā gadā saglabājās zems. Tomēr arī mūsu valstī bija novērojamas teroristu grupējumu izplatītās propagandas un radikalizācijas procesa sekas. Jānorāda, ka *Daesh*, zaudējot pozīcijas Sīrijā un Irākā, turpināja aktīvi aicināt sekotājus terora aktus veikt savās mītnes zemēs. Tāpat DP redzeslokā ir vairāki Latvijas iedzīvotāji, kuri devušies uz Sīriju un pievienojušies *Daesh*. Tieši tā dēvētie pārnācēji izceļami kā viens no galvenajiem terorisma draudu subjektiem Eiropā. Līdz ar to atzinīgi vērtējami aizvadītajā gadā Saeimā pieņemtie grozījumi Nacionālās drošības likumā, kas cita starpā paplašina dienesta iespējas ierobežot Latvijas iedzīvotāju izceļošanu nolūkā pievienoties teroristu grupējumiem vai citādi iesaistīties ar terorismu saistītās darbībās.

Pēdējo gadu norišu starptautiskajā un reģionālajā drošības vidē analīze ļauj prognozēt, ka arī šajā gadā nemazināsies Krievijas agresīvās ārpolitikas, tajā skaitā tās specdienestu izvērsto aktivitāšu, un teroristu grupējumu izplatītās propagandas radītais apdraudējums mūsu valsts nacionālajai drošībai. Kremļa izmantotās hibrīdās metodes politisko interešu īstenošanai un starptautiskās ietekmes nostiprināšanai arī 2018. gadā būs viens no galvenajiem apdraudējuma avotiem Latvijai. Saistībā ar minēto izceļamas Latvijas simtgades svinības, kā arī šā gada rudenī gaidāmās Saeimas vēlēšanas. Krievija ilgstoši ir centusies ietekmēt Latvijas sabiedrisko domu, izmantojot tās ietekmi Latvijas informatīvajā telpā un īpaši attiecībā uz auditoriju, kas informāciju patērē tikai krievu valodā. Nevar izslēgt iespēju, ka, mainot noteiktus akcentus un pieskaņojoties situācijai, pirms Saeimas vēlēšanām pieaugs informatīvo kampaņu intensitāte. Mums ir pamats uzskatīt, ka daļā no tām tiks iekļauti vēstījumi, kas būs pieskaņoti Krievijas ārpolitikas interesēm. Līdz ar to arī šajā gadā Krievijas specdienestu izvērsto aktivitāšu un tās radītā hibrīdā apdraudējuma novēršana, brīvu un demokrātisku vēlēšanu norises nodrošināšana, kā arī terorisma propagandas un radikalizācijas radīto risku ierobežošana turpinās būt mūsu dienesta darbības prioritātes.

Šogad Latvija atzīmēs neatkarības pasludināšanas simtgadi. Savā otrajā simtgadē Latvija ieies kā pasaulē spēcīgākās militārās alianses un vienas no lielākās ekonomikas neatņemamām sastāvdaļām. Tas liek mums ar drošību un pārliecību raudzīties nākotnē un pamatoti cerēt, ka pirms simt gadiem uzsāktā valsts veidošana vairāk nekad neapstāsies. Tomēr, lai cik spēcīgi būtu mūsu sabiedrotie, mūsu valsts nākotne ir primāri katra Latvijas iedzīvotāja atbildība. Tāpēc aicinu ikvienu Latvijas iedzīvotāju dot savu ieguldījumu mūsu valsts veidošanā, attīstībā un tās drošības garantēšanā.

Ar cieņu,

N. Mežviets

Drošības policijas priekšnieks

1. Pretizlūkošana

Viens no DP pamatzdevumiem valsts drošības jomā ir pret Latvijas valsts nacionālo drošību vērstu ārvalstu specdienestu darbību savlaicīga identificēšana un nacionālās drošības interešu nodrošināšanai nozīmīgas informācijas aizsardzība, tostarp valsts noslēpumu saturošas informācijas aizsardzība atbilstoši likumā “Par valsts noslēpumu” noteiktajai kompetencei.

Par pretizlūkošanas pasākumu laikā iegūtajiem rezultātiem un konstatētajiem apdraudējumiem DP regulāri informē Latvijas augstākās amatpersonas un atbildīgās institūcijas. Vienlaikus, lai veicinātu izpratni par pretizlūkošanu un ar to saistītajiem riskiem un apdraudējumiem, DP organizē informatīvi izglītojošus pasākumus. Atzīmējams, ka aizvadītajā gadā DP organizēja 116 šādus pasākumus gandrīz pieciem ar pusi tūkstošiem 53 dažādu valsts un pašvaldību institūciju amatpersonām un darbiniekiem. 2017. gadā DP arīdzan sagatavoja un publicēja informatīvu bukletu par pretizlūkošanas riskiem valsts un pašvaldību iestādēs nodarbinātajiem, kurā raksturots ārvalstu specdienestu radītais apdraudējums un rīcība vervēšanas gadījumā.

1.1. Ārvalstu specdienestu darbība pret Latviju

Tāpat kā iepriekšējos, arī aizvadītajā gadā Latvijas nacionālajai drošībai būtiskāko apdraudējumu radīja Krievijas specdienesti² – nevienas citas ārvalsts specdienesti tiem nespēja tuvojies ne vēriena, ne agresivitātes ziņā. Latvija Krievijas specdienestus interesēja ne tikai kā kaimiņvalsts, bet arī kā NATO un Eiropas Savienības austrumu robeža un teritorija, kurā pastiprinātās klātbūtnes (*Enhanced Forward Presence*) politikas ietvaros izvietoti Ziemeļatlantijas alianses partnervalstu spēki.

Šādu Latvijai pievērsto Krievijas specdienestu uzmanību noteica Kremļa ārpolitikas pamatmērķis – Krievijas starptautiskās ietekmes atjaunošana. Šīs doktrīnas atbalstam Krievijas specdienesti Latvijā ne tikai centās iegūt publiski nepieejamu informāciju, bet arī piedalījās humanitārās un informatīvās ietekmes pasākumu īstenošanā.

Krievijas specdienestu logo (no kreisās) – SVR, FSB un GRU.

Krievijas specdienestu interešu lokā papildus NATO pastiprinātās klātbūtnes politikai, Latvijas aizsardzības politikai, nacionālās drošības jautājumiem, sociāli politiskiem un ekonomiskiem procesiem nozīmīgu vietu ieņēma no aizvadītā gada 14. līdz 20. septembrim notikušās militārās mācības “Zapad-2017”. Lai gan nozarēs, kurās DP nodrošina pretizlūkošanas režīmu, mācību aktīvās fāzes laikā netika identificēti agresīvi Krievijas specdienestu mēģinājumi iegūt klasificētu informāciju, tie tomēr bija ieinteresēti Latvijas valsts amatpersonu un sabiedrības reakcijā uz šīm mācībām, kas izpaudās gan kā pastiprināta atklāto informācijas avotu izpēte, gan šo jautājumu iekļaušana intervijās ar Latvijas valstspiederīgajiem Krievijas robežas šķērsošanas laikā.

2 Federālais drošības dienests (FSB) – krievu val. *Федеральная Служба Безопасности*; Ārējās izlūkošanas dienests (SVR) – krievu val. *Служба Внешней Разведки*; Bruņoto spēku Ģenerālštāba Galvenā pārvalde (plašāk zināma ar akronīmu GRU) – krievu val. *Главное управление Генерального штаба Вооруженных Сил Российской Федерации*.

Tieši iebraucot un uzturoties Krievijas teritorijā Latvijas iedzīvotāji bija pakļauti būtiskākajiem pretizlūkošanas riskiem. Starp tiem izceļams vervēšanas risks, kam visvairāk pakļauti bija tie Latvijas iedzīvotāji, kuri iesaistījušies prettiesiskās darbībās – galvenokārt kontrabandā vai koruptīvās darbībās, ir valsts vai pašvaldību institūciju amatpersonas vai darbinieki; vai arī kuriem ir iespēja tieši vai pastarpināti piekļūt dažādām valsts nozīmes datu bāzēm un informācijas sistēmām vai citādi sensitīvai informācijai, tajā skaitā personas datiem. Atzīmējams, ka Krievijas specdienesti interesi iesaistīšanai

slepenajā sadarbībā var izrādīt par jebkuru Latvijas iedzīvotāju, neatkarīgi no tā, vai personai ir piekļuve valsts noslēpumam, ja vien tiek saskatīta iespēja tūlītēji vai ilgtermiņā šo personu izmantot savu interešu realizēšanā. Jāņem vērā, ka savas valsts teritorijā Krievijas specdienestiem nav jāuztraucas par pretizlūkošanas pasākumiem, tādēļ tie var izmantot pēc iespējas plašu tiem pieejamo instrumentu klāstu, lai piespiestu Latvijas valstspiederīgos iesaistīties slepenajā sadarbībā. Šajā kontekstā lielāko izlūkdarbību intensitāti pret Latviju no Krievijas teritorijas nodrošināja FSB.

FSB PRET LATVIJU

FSB Pretizlūkošanas dienests ir atbildīgs par pretizlūkošanas pasākumiem pret ārvalstniekiem. Dienesta primārais mērķis ir tie Latvijas valstspiederīgie, kuri ilgstoši uzturas Krievijas teritorijā. Pie šādām personām pieder Latvijas diplomāti, žurnālisti, studenti vai uzņēmēji, kuriem ir profesionāla vai privāta nepieciešamība pastāvīgi dzīvot Krievijā.

FSB Robežsardzes dienests ir atbildīgs par Krievijas ārējās robežas apsardzi un pretizlūkošanas pasākumiem pierobežas teritorijā. Tieši šīs pārvaldes darbinieki Latvijas iedzīvotājiem nereti ir pirmais saskarsmes punkts ar FSB.

Krievijas specdienests izmanto šo situāciju, lai iegūtu apsteidzošu informāciju par pierobežas iedzīvotājiem, kuri regulāri ieceļo KF uz atviegloto robežšķērsošanas atļauju pamata. Šī informācija vēlāk tiek izmantota, lai citas FSB struktūrvienības ar šīm personām Krievijas teritorijā veidotu operatīva rakstura kontaktus.

FSB Operatīvās informācijas un starptautisko sakaru dienests ir atbildīgs par aģentūras vervēšanu Krievijas teritorijā. Šīs struktūrvienības darbinieki ir ieinteresēti nodibināt kontaktu ar tiem Latvijas iedzīvotājiem, kuri Krievijā ieceļo periodiski.

Dienesta darbinieki izrāda sevišķu interesi par personām, kas iesaistījušās prettiesiskās darbībās, piemēram, kontrabandā vai koruptīvās darbībās, kā arī par valsts un pašvaldību iestāžu amatpersonām un darbiniekiem. Tāpat uzmanība tiek pievērsta militāro veterānu salidojumu apmeklētājiem, dažādu konferenču, semināru un nometņu dalībniekiem, pārrobežu sadarbības projektos iesaistītajiem, kā arī pierobežas iedzīvotājiem, kuri bieži ieceļo Krievijā.

Aizvadītajā gadā FSB savās interesēs turpināja aktīvi izmantot robežas šķērsošanas procedūru: dokumentu pārbaudes, intervijas robežas šķērsošanas laikā, muitas un migrācijas procesu kontroli. Šo pasākumu piesegā tiek iegūta informācija par notiekošo Latvijā un sabiedrības reakciju uz Krievijai būtiskiem procesiem, kā arī vākta personiska rakstura informācija par personām, kuras potenciāli iesaistīt slepenajā sadarbībā. Lai izveidotu situācijas, kurās Latvijas iedzīvotāji

piekristu sadarbībai, FSB sadarbojās ar citām Krievijas spēka struktūrām – Federālo muitas dienestu un Iekšlietu ministrijas Galveno migrācijas jautājumu pārvaldi. Šīs struktūras tika piesaistītas, lai, izmantojot šķietamas nepilnības ceļošanas dokumentācijā vai pārkāpumus robežšķērsošanas procedūrā, inkriminētu Latvijas iedzīvotājiem administratīvus vai kriminālus pārkāpumus, tādējādi izdarot uz tiem psiholoģisku spiedienu un mudinot uz sadarbību.

Latvijas austrumu pierobežas teritorijā pretizlūkošanas riskus radīja arī FSB atbalsts kontrabandai uz zaļās robežas. DP iegūtā informācija apstiprināja citu Baltijas valstu drošības dienestu³ ziņas, ka FSB nodrošina kontroli pār pierobežas teritorijā aktīvām kontrabandistu grupām. Šīs grupas tiek izmantotas informācijas iegūšanai par Latvijas Valsts robežsardzes personālsastāvu un ekipējumu, procedūrām robežas šķērsošanas laikā, konkurējošiem kontrabandistu grupējumiem, kā arī drošības infrastruktūru Vidzemes un Latgales reģionā.

Pieprasījums pēc kontrabandas ceļā ievestām akcīzes precēm un ievainojamības robežkontroles režīmā turpināja radīt labvēlīgus priekšnoteikumus arī Latvijas iedzīvotāju iesaistei akcīzes preču kontrabandā. Šādu Latvijas organizētās noziedzības grupējumu dalībnieki nereti kontaktējas ar FSB kontrolētajiem Pleskavas apgabala kontrabandistu grupējumiem. Tādējādi arī Latvijas kontrabandisti nonāca FSB redzeslokā kā iespējami vervēšanas mērķi ziņu iegūšanai par situāciju Latvijas-Krievijas pierobežā.

Krievijas specdienesti arīdzan turpināja meklēt iespējas iegūt izlūkziņas, izmantojot starptautiski aktīvus Krievijas organizētās noziedzības grupējumus. Pēdējo gadu gaitā vairāki šādu grupējumu pārstāvji ir devušies uz pastāvīgu dzīvi Eiropas Savienības valstīs, arī Latvijā. Lai mazinātu šādu personu radītos pretizlūkošanas riskus, DP aizvadītajā gadā rosināja iekšlietu ministram anulēt uzturēšanās atļauju diviem Krievijas organizētās noziedzības pārstāvjiem, kā arī rekomendēja iekļaut šīs personas to ārvalstnieku sarakstā, kam iebraukšana un uzturēšanās Latvijā ir liegta.

Krievijas specdienestu redzeslokā atradās arī prokremliskie aktīvisti, kuri īsteno Kremļa humanitārās ietekmes pasākumus Latvijā – tautiešu politiku, Krievijai labvēlīgas vēsturisko notikumu izpratnes veicināšanu un propagandas kampaņu izvēršanu.

Savukārt viena no humanitāro pasākumu prioritātēm 2017. gadā aizvien bija tā dēvēto prokremlisko aktīvistu jaunās paaudzes audzināšana. Šā iemesla dēļ pretizlūkošanas riskiem bija pakļauti jaunieši, kas izvēlējās studēt Krievijas augstskolās vai izceļoja uz šo valsti, lai piedalītos jauniešiem domātās nometnēs, konferencēs un semināros. Aizvadītajā gadā Krievijā norisinājās viens no dalībnieku skaita ziņā vislielākajiem šāda veida pasākumiem – XIX Vispasaules jaunatnes un studentu festivāls, kurā piedalījās arī Latvijas delegācija. Tā kā Krievijas ietekmes pasākumu pret Latviju ilgspēja ir tieši atkarīga no jaunas prokremlisko aktīvistu paaudzes izveidošanās, Latvijas valstspiederīgie vecumā no 18-30 gadiem šādos pasākumos riskēja nonākt Krievijas specdienestu redzeslokā.

Īstenojot pretizlūkošanas pasākumus, DP joprojām identificēja arī vairākas tā dēvētās “sistēmiskās ievainojamības” – apstākļus, kuri var atvieglot Krievijas specdienestiem kontaktu

KRIEVIJAS SPECDIENESTU RADĪTO APDRAUDĒJUMU VEICINA:

- augsts Latvijas valstspiederīgo ceļošanas uz Krieviju apjoms;
- zema valsts amatpersonu ievērtība pret pretizlūkošanas riskiem un maldīgi priekšstati, ka Latvijas iedzīvotāji Krievijas specdienestiem nav interesanti;
- vairāku valsts pārvaldes iestāžu, pašvaldību un uzņēmēju orientācija uz pārrobežu sadarbības projektiem ar Krieviju un NVS iepretim rietumvalstīm;
- atsevišķu valsts un pašvaldību amatpersonu iespējamie kontakti ar pārrobežu kontrabandā iesaistītiem organizētās noziedzības grupējumiem.

dibināšanu ar Latvijas iedzīvotājiem. Tā, piemēram, aizvadītajā gadā bija novērojama atsevišķu nozaru pārstāvju iesaistīšanās pārrobežu sadarbības projektos ar Krieviju, pietiekami neizvērtējot nereti necīgus ieguvumus salīdzinājumā ar augstajiem pretizlūkošanas riskiem. Šādos projektos ir iesaistītas vairākas pretizlūkošanas riska grupas – akadēmiskās un zinātniskās vides profesionāļi, tiesībsargsardības iestāžu darbinieki un pašvaldību amatpersonas. Nereti šo grupu pārstāvjus turpināja vienot kopīga īpašība – nespēja atrast sadarbības partnerus rietumvalstīs kā profesionālu (atbilstoša piedāvājuma vai reputācijas trūkums), tā personīgu (vājas svešvalodu zināšanas) iemeslu dēļ. Šīm grupām sadarbība ar austrumvalstīm saglabājas kā reputācijas celšanas vai pieredzes apmaiņas avots, un šo apstākli savās interesēs var izmantot arī Krievijas specdienesti.

³ 2017.gadā ziņas par FSB aktivitātēm pret pierobežas noziedzīgajiem grupējumiem publicēja Igaunijas Drošības policija (KAPO). Par Krievijas interesi par kontrabandistiem publiski ir informējis arī Lietuvas Valsts drošības departaments (VSD) un Somijas Drošības izlūkošanas dienests (SUPO).

Aizvadītā gada decembrī DP ierosināja kriminālprocesu pret Latvijas Republikas pilsoni par Krimināllikuma 85. panta pirmajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu – spiegošanu. Aizturētā persona tiek turēta aizdomās par ilgstošu un sistemātisku informācijas iegūšanu par Latvijas aizsardzības nozari un tās nodošanu Krievijas izlūkdienestam. Jānorāda, ka DP pēdējos divos gados ir uzsākusi jau divus kriminālprocesus pret Latvijas valstspiederīgajiem par spiegošanu ārvalsts specdienesta uzdevumā. Abi šie gadījumi apstiprina pieņēmumu, ka Krievijas specdienestu īstenotā vervēšana un aģentūras vadīšana pamatā tiek veikta tieši Krievijas teritorijā. Minētais apstāklis arī paredzamā nākotnē radīs būtiskākos izaicinājumus nacionālajai drošībai, jo, neskatoties uz tehnoloģiju attīstības rezultātā pieaugošajām izlūkziņu ieguves iespējām, Krievijas specdienesti turpina aktīvi vervēt Latvijas valstspiederīgos, kas nodrošina iespējas pārbaudīt un precizēt sākotnējo, no tehniskiem līdzekļiem iegūto informāciju.

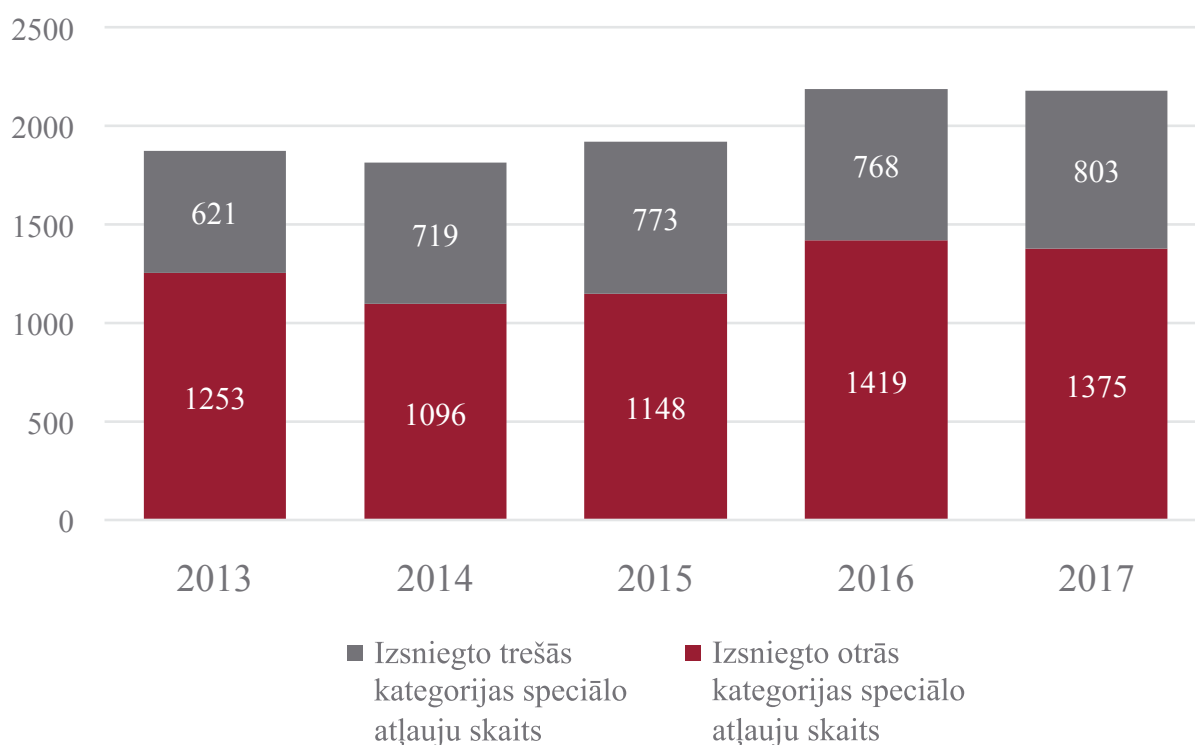
1.2. Valsts noslēpuma aizsardzība

Saskaņā ar Latvijā spēkā esošo tiesisko regulējumu valsts noslēpums ir tāda militāra, politiska, ekonomiska, zinātniska, tehniska vai cita rakstura informācija, kura iekļauta Ministru kabineta apstiprinātā sarakstā un kuras nozaudēšana vai nelikumīga izpaušana var nodarīt kaitējumu valsts drošībai, ekonomiskajām vai politiskajām interesēm.

Atbilstoši likumā “Par valsts noslēpumu” noteiktajai iestāžu kompetencei DP, MIDD un SAB vada, koordinē, kontrolē

un veic valsts noslēpuma aizsardzības pasākumus. Valsts noslēpuma aizsardzības jomā DP veic personu pārbaudes pirms tām tiek izsniegta speciālā atļauja pieejai valsts noslēpumam (turpmāk – speciālā atļauja), pārbauda tās kompetences ietvaros esošo institūciju personu un telpu atbilstību slepenības režīma ievērošanas un valsts noslēpuma aizsardzības prasību nodrošināšanai, kā arī veic komersantu speciālās pārbaudes noteiktas kategorijas industriālās drošības sertifikāta saņemšanai, lai tie varētu pretendēt uz valsts pasūtījuma izpildi valsts noslēpuma objektos.

DP IZSNIEGTO SPECIĀLO ATĻAUJU
DINAMIKA

2017. gadā DP kopumā izsniedza 2 178 speciālās atļaujas, no kurām 1 375 bija otrās kategorijas speciālās atļaujas (līdz slepenības pakāpei SLEPENI), bet 803 – trešās kategorijas speciālās atļaujas (līdz slepenības pakāpei KONFIDENCIĀLI).

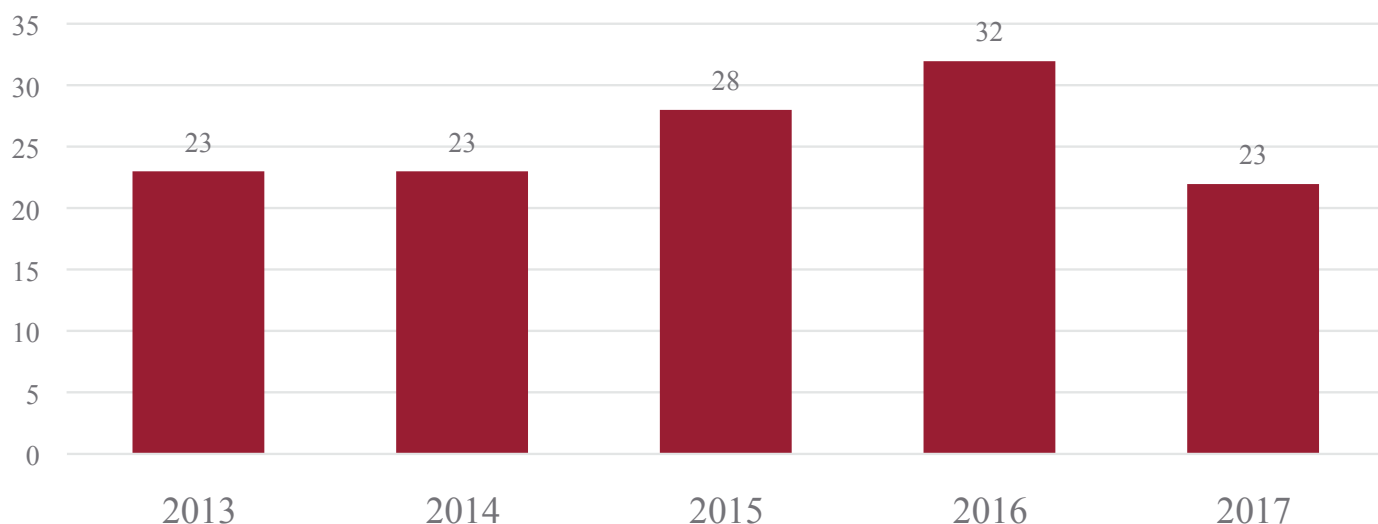
Tāpat 2017. gadā DP pieņēma 23 lēmumus par atteikumu personai izsniegt speciālo atļauju. Personu vidū, kurām tika atteikta speciālās atļaujas izsniegšana, dominēja valsts pārvaldes institūciju amatpersonas un apsardzes komersantu darbinieki, kuri darbojas kritiskās infrastruktūras objektos:

- 12 lēmumi tika pieņemti par personas neatbilstību likuma “Par valsts noslēpumu” 9. panta trešās daļas 6. punktam, atbilstoši kuram pieeja konfidencialiem, slepeniem un sevišķi slepeniem valsts noslēpuma objektiem tiek liegta personai, par kuru pārbaudes gaitā ir konstatēti fakti, kas dod pamatu apšaubīt tās uzticamību un spēju saglabāt valsts noslēpumu. Piemēram, pārbaudes laikā tika konstatēta tīša nepatiesu ziņu sniegšana, apzināta faktu slēpšana vai viltošana, noteiktās kārtības neievērošana darbā ar valsts noslēpumu saturošu informāciju;

- deviņi lēmumi tika pieņemti par personas neatbilstību likuma “Par valsts noslēpumu” 9. panta trešās daļas 3. punktam, atbilstoši kuram pieeja konfidencialiem, slepeniem un sevišķi slepeniem valsts noslēpuma objektiem tiek liegta personai, kura saukta pie kriminālatbildības un bijusi notiesāta par tīšu noziedzīgu nodarījumu;
- vienā gadījumā tika konstatēta personas neatbilstība likuma “Par valsts noslēpumu” 9. panta trešās daļas 4. punktam, kas liedz speciālo atļauju izsniegt bijušajiem PSRS specdienestu darbiniekiem;
- vienā gadījumā tika konstatēta personas neatbilstība likuma “Par valsts noslēpumu” 9. panta otrās daļas nosacījumiem, kas paredz speciālās atļaujas izsniegšanu tikai Latvijas pilsoņiem.

Nemot vērā apstākli, ka DP izsniedz otrās un trešās kategorijas speciālās atļaujas, 43 personu pārbaudes materiāli tika nosūtīti SAB to atbilstības izvērtēšanai pirmās kategorijas speciālās atļaujas (līdz slepenības pakāpei SEVIŠĶI SLEPENI) saņemšanai. Papildus DP nosūtīja SAB 13 komersantu pārbaudžu materiālus industriālā drošības sertifikāta saņemšanai vai pagarināšanai.

DP ATTEIKUMU IZSNIEGT SPECIĀLO ATĻAUJU DINAMIKA

Secinājumi un prognozes

- Aizvadītajā gadā Latvijas nacionālajai drošībai būtiskākos pretizlūkošanas riskus radīja Krievijas specdienesti. Izlūkdarbību vēriena ziņā visaktīvākais Krievijas specdienests – FSB – īstenoja izlūkošanas darbības pret Latviju un Latvijas iedzīvotājiem galvenokārt no Krievijas teritorijas, savā labā izmantojot lielo ieceļotāju skaitu, kuri profesionālu un privātu iemeslu dēļ regulāri ieceļo vai pastāvīgi uzturas Krievijā.
- Ņemot vērā Latvijas stratēģisko nozīmi NATO drošības arhitektūrā, kā arī ik gadu augošo specdienestu lomu Krievijas ārpolitikas interešu nodrošināšanā, DP prognozē, ka Krievijas specdienestu īstenotās aktivitātes arī turpmāk radīs būtiskākos riskus Latvijas valsts nacionālajai drošībai.
- Kā potenciāls risks ir jāizskata ciešu attiecību veidošanās starp Krievijas specdienestiem un tās humanitārās ietekmes instrumentiem ārvalstīs – tautiešu politikas aktīvistiem, militāri-memoriālajā darbā iesaistītajiem un prokremliski orientētiem plašsaziņas līdzekļiem.
- Paredzams, ka arī tuvākajā nākotnē Krievijas specdienestu aktivitātēs pret NATO valstīm arvien plašāk tiks izmantotas netradicionālas darbības metodes un ietekmes kanāli, kuru mērķis ne vienmēr ir informācijas ieguve, bet drīzāk priekšnoteikumu radīšana Krievijas ārpolitisko interešu īstenošanai.
- Tāpat var prognozēt, ka Krievijas specdienesti var izrādīt pastiprinātu aktivitāti saistībā ar 2018. gada Saeimas vēlēšanām un Latvijas simtgades norises pasākumiem, lai diskreditētu šos procesus un labvēlīgu apstākļu gadījumā ietekmētu to norisi atbilstoši Krievijas ārpolitiskajām interesēm.
- NATO partnervalstu kontingenta ilgtermiņa klātbūtne Baltijas valstīs padara šo reģionu par prioritāti Krievijas militārajai izlūkošanai, kuras visaptverošā pieeja izlūkinformācijas ieguvei var skart arī nozares, kuras pilda atbalsta funkcijas aizsardzības sektoram – tiesībaizsardzības iestādes, sabiedrisko pakalpojumu un loģistikas nodrošinātājus, kā arī būvniecības uzņēmumus.

2. Konstitucionālās iekārtas aizsardzība

Konstitucionālās iekārtas aizsardzība, proti, Satversmē noteikto valsts iekārtas principu – suverenitātes, neatkarības, teritoriālās nedalāmības un demokrātiskas valsts pārvaldes iekārtas – aizsardzība, ir viens no DP darbības pamatzdevumiem. Negaidot jau konkrētu pret valsts pamatiem vērstu darbību gatavošanu, šajā jomā dienests turpināja savu resursu koncentrēt apdraudējuma savlaicīgai identificēšanai, kā arī procesu un notikumu ietekmes uz nacionālo drošību analīzei, lai identificētu un novērstu nozīmīgus riska faktorus.

Nacionālās drošības garantēšana ir ne tikai valsts institūciju, bet visas sabiedrības kopīga funkcija, tāpēc aizvadītajā gadā dienests savā darbībā arvien būtiskāku lomu atvēlēja arī notikumu un procesu ietekmes gan uz nacionālo drošību kopumā, gan tieši konstitucionālās iekārtas aizsardzību skaidrošanai. Vienlaikus, izpildot Valsts drošības iestāžu likumā noteiktos uzdevumus, DP turpināja iesaistīties rekomendāciju izstrādē politikas plānošanas dokumentu un normatīvā regulējuma pilnveidošanai dažādās ar Latvijas konstitucionālās iekārtas aizsardzību saistītās jomās.

Atzīmējams, ka, labēji un kreisi orientētu radikālo un ekstrēmistisko subjektu radītajam apdraudējumam saglabājoties zemā līmenī, būtiskākos riskus mūsu valsts konstitucionālajai iekārtai turpināja radīt tieši Krievijas īstenotais agresīvās ārpolitikas kurss.

2.1. Krievijas īstenotā tautiešu politika

2.1.1. Tautiešu politikas raksturojums

Oficiāli veidota kā diasporas atbalsta politika, Krievijas tautiešu⁴ politika iekļaujas tās ārpolitikā kā virziens Krievijas pilsoņu un tā dēvēto tautiešu⁵ kopienu atbalstam ārvalstīs. DP vērtējumā tās darbības mehānisms liecina par mērķtiecīgu šīs politikas izmantošanu ietekmes vairošanai Krievijas kaimiņvalstīs, kā piesegu izmantojot humanitāras ievirzes pasākumus, kas ilgtermiņā veicina Krievijas spējas iejaukties kaimiņvalstu iekšpolitikā. Tipisks piemērs ir tautiešu kopienu izmantošana Krievijas ārpolitikas mērķu sasniegšanai šo kopienu mītnes valstīs, piemēram, izmantojot kopienas pārstāvjus Krievijas ārpolitikas un vēstures interpretācijas vēstījumu izplatīšanai. Turklāt aizvadītajā gadā arvien izteiktāk varēja novērot tautiešu politikas pakārtošanu citiem Krievijas politiskajiem mērķiem tās kaimiņvalstīs.

Katru gadu Krievijas Valsts Domes Neatkarīgo Valstu Sadraudzības, Eirāzijas integrācijas un tautiešu politikas lietu komisija rīko parlamentāro noklausīšanos par Krievijas tautiešu politiku attiecībā uz diasporām ārvalstīs. Uz šo pasākumu izteikties tiek aicināti Krievijas tautiešu politikas aktīvisti un krievu kopienu līderi no ārvalstīm. 2017. gada 20. martā notika kārtējā parlamentārā noklausīšanās, kuru apmeklēja arī formālais Krievijas tautiešu līderis Latvijā, neregistrētās Krievijas tautiešu “junta” struktūras “Latvijas Sabiedrisko organi-

4 Termins “Krievijas tautieši” šajā pārskatā ir attiecināts uz personām un personu apvienībām (organizācijām), kuras savā mītnes valstī piedalās Krievijas īstenotās tautiešu politikas mērķu sasniegšanā, izplata Krievijas politiku sekmējošus un tās interesēm atbilstošus vēstījumus, vai arī citādi atbalsta Krievijas interešu īstenošanu mītnes valstī.

5 Termins “tautieši” Krievijā tiek saprasts ne tikai kā Krievijas pilsoņu kopums ārvalstīs, bet arī citas ar tā dēvēto “krievu pasauli” identificējošās personas, piemēram, etniskie krievi, krievu valodā runājoši citu valstu pilsoņi un Krievijas kultūras telpā socializēti indivīdi un kopienas neatkarīgi no to etniskās piederības.

zāciju padome” (turpmāk – LSOP) koordinators Viktors Guščins. DP vērtējumā uzstāšanās laikā V. Guščins izplatīja nepatiesus un Latviju nomelnojošus vēstījumus, piemēram, ka Latvijā “atdzimst nacisms” un Latvijas likumi masveidā diskriminē “krievvalodīgo” kopienas pārstāvjus. Šādu vēstījumu izplatīšana Latvijas sabiedrībā neveicina saliedētību, bet to paušana Krievijas institūciju rīkotajos pasākumos – formāli leģitimē Krievijas centienus ietekmēt procesus Latvijā.

Krievijas tautiešu politikas realizēšanā ir iesaistītas institūcijas visos Krievijas varas līmeņos – Prezidenta

administrācija, Valsts Dome, valdība un tai pakļautās ministrijas, ministrijām pakļautās aģentūras un tautiešu atbalsta fondi, kā arī pilsētu un apgabalu pārvaldes iestādes. Joprojām galveno lomu Krievijas tautiešu politikas projektu finansēšanā ieņem Federālā aģentūra Neatkarīgo Valstu Sadraudzības, ārvalstīs dzīvojošo tautiešu un starptautiskās humanitārās sadarbības jautājumos “Rossotrudņičestvo”, kas arī Latvijā strādājošām Krievijas tautiešu organizācijām piešķir finansējumu humanitārās ievirzes pasākumu organizēšanai. DP vērtējumā uz šā finansējuma saņemšanu ir iespēja pretendēt tikai tām organizācijām, kuras ilgstoši ir izrādījušas lojalitāti Krievijas vēstniecībai Latvijā, kā arī ikdienā nodarbojas ar prokremlisku uzskatu izplatīšanu savā un savu atbalstītāju vidē.

Krievijas tautiešu atbalsta fondi ir oficiālas Krievijas institūcijas, ar kuru palīdzību Krievija finansē un realizē tautiešu politiku ārpus savām robežām. Nereti šiem fondiem ir arī pārstāvniecības ārvalstīs, kuras savās interesēs ērti var izmantot Krievijas specdienesti – gan dotot specifiskus uzdevumus humanitārās ietekmes realizēšanai, gan izmantojot tās kā piesegorganizācijas specdienestu esošajiem un bijušajiem darbiniekiem.

Krievijas federālā aģentūra “Rossotrudņičestvo” ir Krievijas Ārlietu ministrijai padota iestāde, kura nodarbojas ar dažādu starptautisko kontaktu dibināšanu, krievu kultūras atbalstīšanu, publisko diplomātiju, tautiešu atbalstu, militāro memoriālu saglabāšanu, sadarbību izglītības un zinātnes jomā u.c. jautājumiem.

“Ārvalstīs dzīvojošo Krievijas tautiešu atbalsta un tiesību aizstāvības fonds” ir Krievijas Ārlietu ministrijas un “Rossotrudņičestvo” pārzinā esoša organizācija. Fonds sniedz juridisko un finansiālo palīdzību tautiešu tiesību aizsardzībai ārvalstīs. Nereti šis fonds apmaksā juridiskos pakalpojumus dažādās skandalozās “cilvēktiesību prāvās”, kuras vēlāk tiek izmantotas Krievijas informatīvajās kampaņās citu valstu nomelnošanai. Tāpat fonds finansē arī dažādas citas aktivitātes, kuru rezultātā tiek radīti “pierādījumi” par tautiešu tiesību pārkāpumiem, piemēram, pseidozinātnisku grāmatu izdošanu.

Fonds “Russkij Mir” ir Krievijas Izglītības un zinātnes ministrijai un Ārlietu ministrijai padota organizācija, kura nodarbojas ar tā dēvētās “krievu pasaules” ideoloģijas izplatīšanu un nostiprināšanu. Fonda darbības stūrakmens ir krievu valodas un kultūras izplatīšanas pasākumi. Fonds piešķir grantus Krievijas tautiešu organizācijām, kā arī pats organizē krievu valodas apmācības un finansē “krievu centrus” un “krievu pasaules” kabinetus ārvalstu izglītības iestādēs – arī Latvijā.

“A.M. Gorčakova vārdā nosauktais publiskās diplomātijas atbalsta fonds” darbojas Krievijas Ārlietu ministrijas paspārnē. Fonds lielākoties nodarbojas ar starptautisko kontaktu attīstīšanu diplomātiskajās, akadēmiskajās un citās profesionālās aprindās. Fonda tipiskākā darbības joma ir konferences, vasaras skolu, forumu u.tml. rakstura pasākumu rīkošana. Ar fonda rīkoto pasākumu starpniecību Krievija cenšas izplatīt savu pasaules un ārpolitikas redzējumu, tā meklējot domubiedrus un rekrutējot potenciālos ietekmes aģentus ārvalstīs.

Lai arī Krievijas tautiešu politika saglabāja savu vietu kā viens no nozīmīgākajiem Krievijas humanitārās ietekmes līdzekļiem, arī aizvadītajā gadā uz tās realizēšanu būtisku iespaidu atstāja NATO un Eiropas Savienības dalībvalstu noteiktās sankcijas pret Krieviju. Krievijas ekonomikas lejupslīde pēdējo gadu laikā ir ietekmējusi Krievijas tautiešu politiku realizējošo institūciju budžetu, kas arī 2017. gadā kopumā piedzīvoja samazinājumu. Tā rezultātā Krievijas tautiešiem nācās meklēt alternatīvus finansējuma avotus, jo institūcijas – finansējuma devēji – arvien biežāk sāka pieprasīt stingrāk veidotos pieteikumus un atskaites, lai pārliecinātos par finansējuma izlietojumu tam paredzētajiem mērķiem. Efektīvākas finansējuma piesaistē bija tās organizācijas, kuru pārstāvjiem bija labas attiecības ar Krievijas tautiešu atbalsta fondu amatpersonām vai citiem pietuvinātiem kontaktiem.

Aizvadītajā gadā Krievijas tautiešu politikā tika novērota koncentrēšanās uz “tiesību aizsardzības” un vēsturiskās atmiņas saglabāšanas jautājumiem, kamēr klasiskie humanitārās ietekmes virzieni – atbalsts krievu kultūrai, valodai un izglītībai – institūcijām bija otršķirīgi. Lielā mērā klasiskie humanitārās ietekmes virzieni tika realizēti dažādu Krievijas tautiešiem paredzētu pasākumu, piemēram, konferenču, forumu,

semināru, nometņu un festivālu, veidā Krievijā. Dalība šādos pasākumos tika nodrošināta tikai sekmīgākajiem un Krievijas vēstniecības Latvijā apstiprinātiem Krievijas tautiešu politikas aktīvistiem. Jāatzīmē, ka šāda rakstura pasākumus labprāt rīkoja ne tikai centrālās Krievijas institūcijas, bet arī Maskavas un Sanktpēterburgas pilsētu administrācijas, kā arī Latvijai tuvumā esošo Pleskavas, Kaļiņingradas un Ļeņingradas apgabalu pārvaldes iestādes.

Neraugoties uz finansējuma samazināšanos un efektivitātes nodrošināšanas problēmām, tautiešu politika joprojām saglabāja savu nozīmi Krievijas ārpolitikā. Tās izmantošanas parocīgumu nosaka iespēja demokrātisku mehānismu piesegā mērķtiecīgi ietekmēt ārvalsts iekšpolitiskos procesus un lēmumus atbilstoši Kremļa politiskajiem mērķiem, kas vienlaikus ir pretrunā ar mērķa valsts interesēm. Līdz ar to Krievijas tautiešu politikas piesegā īstenotās aktivitātes turpināja radīt riskus arī Latvijas konstitucionālajai iekārtai. Jau ilgstoši tā veicina Krievijas iespējas iejaukties mūsu valsts iekšpolitikā, izmantojot pilsoniskās sabiedrības ietekmēšanas mehānismus – finansējot sabiedrību šķeļošas iniciatīvas un aktivitātes, kā arī marginālas organizācijas cenšoties uzdot par vietējās krievu kopienas oficiāliem interešu pārstāvjiem.

Krievijā radītā humanitārās ietekmes pasākuma vēsturiskās atmiņas saglabāšanai “Nemirstīgo pulks” izpausme Latvijā 2017. gada 9. maijā.

2.1.2. Tautiešu politikas izpausmes Latvijā

Latvijā Krievijas tautiešu politikas aktivitātēm visbiežāk pievēršās personas, kuras sevi identificēja ar Krievijas sociālpolitisko telpu galvenokārt uz tā dēvētās “padomju nostalgijas” pamata. Atsevišķiem aktīvistiem vienlīdz svarīgs faktors bija arī finansiālais atbalsts savu ikdienas darbību veikšanai. DP vērtējumā Krievijas tautiešu politikas aktīvistu skaits attiecībā pret kopējo krievu kopienas Latvijā apjomu saglabājās neliels. Turklāt viņiem bija svarīgāk gūt nevis sabiedrības, bet Krievijas vēstniecības novērtējumu, lai nodrošinātu savām aktivitātēm konstantu atbalstu.

Minētais sasaucas ar Krievijas vēstniecības un ģenerāl-konsulātu Daugavpilī un Liepājā pieaugošo lomu Krievijas tautiešu politikas koordinēšanā Latvijā. Aizvadītajā gadā Krievijas

diplomātiskās misijas pārstāvji aktīvi veidoja attiecības ar viņu ieskatā perspektīvākajiem Krievijas tautiešiem – organizācijām un individuālajiem aktīvistiem. Abpusēji izdevīgo attiecību rezultātā Krievijas tautiešu politikas aktīvisti guva arī Krievijas vēstniecības finansējumu vairākām aktivitātēm. Krievija ir ieinteresēta stiprināt saikni ar tautiešu kopienas Latvijā, lai to konsolidētu un veicinātu tās piederību tā dēvētajai “krievu pasaulei”, par ko DP ir informējusi arī iepriekšējos pārskatos, tādējādi iegūstot savā rīcībā lojālu sabiedrības grupu, ar kuras palīdzību ietekmēt Latvijas iekšpolitiskos procesus Krievijai vēlamā virzienā. Situācijās, kad atsevišķu aktīvistu darbības robežojās ar nacionālā naida vai nesaticības izraisīšanu, DP ar tiem veica pārrunas, lai brīdinātu par šādu aktivitāšu potenciālo prettiesisko raksturu.

Formāli Krievijas tautiešu konsolidāciju Latvijā turpina veikt neregistrētā LSOP. DP vērtējumā tās koordinators V. Guščins ir Krievijas vēstniecībai pietuvināta persona, un faktiski uztur LSOP kā viedokļu apmaiņas centrālo platformu aktīvākajiem Krievijas tautiešiem Latvijā. Tomēr realitātē Krievijas tautiešu vide Latvijā ir sadrumstalota, to raksturo indivīdu un organizāciju savstarpējā cīņa par ierobežotiem finansiālajiem resursiem un krasa viedokļu daudzveidība, kas, atsevišķos gadījumos iesaistoties Krievijas vēstniecībai, tiek pieklusināta, lai publiskajā telpā uzturētu priekšstatu par šķietamu Krievijas tautiešu vides viendabīgumu. Tāpat atzīmējams, ka LSOP un V. Guščina darbībai nozīmīga bija "Maskavas nama" loma, kas atvēlēja telpas dažādiem LSOP un tajā ietilpstošo organizāciju rīkotajiem pasākumiem. Turklāt V. Guščins jau ilgstoši izmanto "Maskavas nama" telpas kā personīgo biroju, kurā tiekas ar Krievijas tautiešiem dažādu ikdienas aktivitāšu koordinēšanai.

Salīdzinoši aktīvi darbību 2017. gadā turpināja arī pārējais Krievijas tautiešu organizāciju un individuālo aktīvistu spektrs:

- atsevišķas reģionālās organizācijas, kas aktīvi sadarbojās ar LSOP un centās regulāri iesaistīt savus pārstāvjus dažādos tautiešiem paredzētos pasākumos Krievijā;
- vairākas humanitārās ievirzes organizācijas, piemēram, biedrība "Kultūras attīstības fonds", kas, neraugoties uz tā dēvētās "uzvaras dienas" Rīgā 9. maijā organizatoru nostāju centralizēti neizplatīt un neizmantojot tā dēvētās "Georga lentītes", pasākumu laikā tomēr dalīja klātesošajiem šo neviennozīmīgi vērtējamo, sabiedrību šķeļošo simbolu;
- atsevišķas tā dēvētās tiesību aizstāvības ievirzes organizācijas kā Latvijas Cilvēktiesību komiteja, kas savām aktivitātēm regulāri saņēma Krievijas tautiešu atbalsta fondu finansējumu;
- individuālie aktīvistu kā Aleksandrs Gaponenko, Vladimirs Lindermans, tā dēvētie "antifašisti" u.c. Piemēram, tā dēvētie "antifašisti" jau tradicionāli koncentrējās uz rezonanses izraisīšanu Krievijas plašsaziņas līdzekļos saistībā ar 16. marta Latviešu leģionāru atceres dienas gājienu, mēģinot izvērst provokatīvas protesta akcijas.

Atzīmējams, ka A. Gaponenko darbība aizvadītajā gadā DP vērtējumā tika pakārtota Krievijas organizāciju piešķirto grantu finansējuma apgušanai. Tā bija haotiska un klaji subjektīva, paužot viedokļus Krievijas plašsaziņas līdzekļiem un radot publikācijas, kas balstījās uz nepatiesiem vai pretrunīgiem "faktiem", līdz ar to bija vērojami citu Krievijas tautiešu Latvijā centieni norobežoties no viņa aktivitātēm. Tāpat bija vērojami A. Gaponenko mēģinājumi dezorganizēt biedrību "Latvijas Krievu kopiena" (turpmāk – LKK). Apšaubot līdzšinējā LKK prezidenta darbību, DP vērtējumā A. Gaponenko centās sanaidot

organizācijas biedrus, lai organizācijas vadībā panāktu sev lojāla un parocīga Krievijas tautiešu politikas aktīvista ievēlēšanu. Visdrīzāk pārējo tautiešu neapmierinātība ar A. Gaponenko darbības provokatīvo stilu neļāva viņa atbalstītajam kandidātam gūt atbalstu LKK līdera vēlēšanās.

Savukārt saistībā ar 2017. gada pašvaldību vēlēšanām un 2018. gadā gaidāmajām Saeimas vēlēšanām arvien aktīvāka kļuva arī politiskās partijas "Latvijas Krievu savienība" (turpmāk – LKS) publiskā darbība. Jau 2017. gada sākumā DP konstatēja, ka LKS varētu kalpot kā platforma Krievijas interesēm atbilstošas politikas realizēšanai Latvijā caur reģistrētu politisku spēku. Kā galvenais darbības virziens tika izvēlēts krievu valodas kā mācību valodas saglabāšana Latvijas vispārējās vidējās izglītības iestādēs līdzšinējā apjomā. Šā mērķa labad aktivizējās ilggadējie partijas aktīvistu, piemēram, Mirosļavs Mitrofanovs, Vladimirs Buzajevs, Jurijs Petropavlovskis u.c.

Kopumā aizvadītā gada tendences norāda uz to, ka Krievijas institūcijas no tautiešiem Latvijā gaidīja lielāku pašorganizēšanos, kas jau ilggadēji ir klupšanas akmens sadrumstalotajai un uz savstarpējo cīņu par resursiem tendētajai Krievijas tautiešu videi. Lai arī virkne Krievijas tautiešu organizāciju cerēja uz situācijas uzlabošanas pēc Krievijas vēstnieka Jevgeņija Lukjanova stāšanās amatā februārī, atbalstu savām aktivitātēm guva vien dažas Krievijas vēstniecībai lojālas un Krievijas ārpolitikas kursu atbalstošas tautiešu organizācijas un indivīdi.

DP jau iepriekšējos pārskatos ir vērsusi uzmanību uz nepilnībām Latvijas biedrību un nodibinājumu juridiskajā ietvarā, kas var tikt izmantots kā instruments pilsoniskās sabiedrības aktivitātes imitēšanai un līdz ar to arī sekmīgākai Krievijas tautiešu politikas īstenošanai Latvijā. Jau 2016. gadā DP iesaistījās grozījumu Biedrību un nodibinājumu likumā izstrādē, lai pilnveidotu tiesisko regulējumu saistībā ar biedrību darbības izbeigšanas kārtību, ja to darbība apdraud valsts nacionālo drošību. 2017. gada nogalē minētie likuma grozījumi tika pieņemti Saeimā. Likuma grozījumi nosaka, ka biedrība savā publiskajā darbībā nedrīkst vērsties pret Latvijas Republikas neatkarību, teritoriālo nedalāmību, izteikt vai izplatīt priekšlikumus par Latvijas valsts iekārtas vardarbīgu grozīšanu, aicināt nepildīt likumus, sludināt vardarbību, nacionālo un rasu naidu, kļaju nacisma, fašisma vai komunisma ideoloģiju, veikt kara propagandu, kā arī slavēt vai aicināt izdarīt noziedzīgus nodarījumus vai citus likumpārkāpumus. Tāpat likuma grozījumi paredz tiesiskus instrumentus stingrākai finansējuma kontrolei. Tomēr šie grozījumi nav attiecināmi uz neregistrētu struktūru uzraudzību, kas Latvijā ir ārpus juridiskā regulējuma ietvara.

Krievijas tautiešu tipiskās aktivitātes 2017. gadā – Krievijas vēsturiskās atmiņas nostiprināšana, tautiešu “tiesību aizsardzība” un iesaistīšanās Krievijas informatīvajās kampaņās. Izmantoti ekrānšāviņi no Krievijas televīzijas kanāliem “Царьград ТВ” (augšā no kreisās) un “НТВ Мир” (apakšā no labās). Youtube.

Aizvadītajā gadā varēja izdalīt trīs galvenos Krievijas tautiešu darbības virzienus:

- Krievijas tautiešu “tiesību aizsardzība”;
- Krievijas vēsturiskās izpratnes izplatīšana un Krievijas vēsturiskās atmiņas saglabāšana un uzturēšana Latvijas sabiedrībā;
- Krievijas ārpolitikas mērķiem atbilstošu nomelnojošu vēstījumu un dezinformācijas par Latviju izplatīšana.

Vairums Krievijas tautiešu politikas aktīvistu iesaistījās visu virzienu aktivitātēs, jo tās nereti bija viena otru papildinošas. Tomēr arvien lielāks uzsvars tika likts tieši uz Krievijas vēsturiskās atmiņas saglabāšanas aktivitātēm, lai turpinātu gan fiziski, gan emocionāli nostiprināt saikni ar Krieviju kā vecākajā, tā arī jaunākajā Latvijas krievu paaudzē, kura nav dzīvojuši Padomju Savienībā.

Krievijas tautiešu “tiesību aizsardzības” jomā nozīmīgākais notikums aizvadītajā gadā bija pret pakāpenisko pāreju uz latviešu mācību valodu vispārējās izglītības iestādēs vērstie protesta pasākumi un citas ar tiem saistītās aktivitātes, piemēram, dažādu petīciju popularizēšana, pieprasot apturēt izmaiņas vai mainīt mazākumtautību izglītības organizēšanas modeli. Izmantojot absurdo argumentu, ka Latvijā it kā tiek plānota krievvalodīgo iedzīvotāju piespiedu asimilācija, DP vērtējumā LKS līdere Tatjana Ždanoka kopā ar partijas biedriem un citiem sabiedrotajiem centās polarizēt un šķelt Latvijas sabiedrību.

2018. gadā gaidāmo Saeimas vēlēšanu kontekstā LKS visdrīzāk izvēlējās šo jautājumu kā priekšvēlēšanu kampaņas elementu. LKS pārstāvji meklēja atbalstu arī Krievijā, cenšoties iekļūt ne tikai Krievijas plašsaziņas līdzekļu reportāžās un politiskajos šovos, bet arī dibinot kontaktus ar Krievijas politiķiem un amatpersonām. T. Ždanoka, izmantojot Eiropas Parlamenta deputātes statusu, uz tikšanos ar LKS biedriem un citiem aktīvistiem bija uzaicinājusi Krievijas Integrācijas un diasporas institūta darbinieci Aleksandru Dokučajevu, kura ir arī Krievijas Valsts Domes deputāta Konstantīna Zatuļina palīdzē. Tikšanās laikā A. Dokučajeva solīja LKS biedriem Krievijas politisku un

administratīvu atbalstu “pretdarbībai” pret pakāpenisko pāreju uz latviešu mācību valodu vispārējās izglītības iestādēs.

Savukārt Krievijas vēsturiskās izpratnes izplatīšanas jomā publiski redzamākās aktivitātes tika pakārtotas tā dēvētās “uzvaras dienas” svinībām 9. maijā. Krievijas tautiešu politikas aktīviste Margarita Dragiļe kopā ar līdzgaitniekiem A. Gapoņenko un Elizabeti Krivcovu jau trešo gadu 9. maijā Rīgā organizēja Krievijas vēsturiskās atmiņas saglabāšanas vienu no centrālajiem pasākumiem “Nemirstīgo pulks” (krievu valodā “*Бессмертный полк*”), kas ārpus Krievijas robežām plaši pārņemts kā ideoloģisks Krievijas humanitārās ietekmes līdzeklis. Līdzīgi kā iepriekšējos gados, Krievijas tautiešu vidū izcēlās konflikts par tiesībām rīkot “Nemirstīgo pulku” – starp M. Dragiļi un tā dēvētajiem “antifašistiem”, kuri jau vairākkārt pretendēja uz šā pasākuma organizēšanas pārņemšanu. Publiskās nesaskaņas starp Krievijas tautiešu politikas aktīvistiem mēģināja noregulēt Krievijas vēstniecības diplomāti. M. Dragiļe par “Nemirstīgo pulka” organizatori kļuva, visdrīzāk, pateicoties Krievijas vēstniecības un arī Rīgas domes pārstāvju atbalstam. DP vērtējumā šāda atceres pasākuma rīkošanas pārvēršana konfliktā, kas atkārtojās jau otro gadu, skaidri parādīja tā rīkošanā iesaistīto aktīvistu ambīcijas izcelt sevi Krievijas vēstniecības, nevis vietējās krievu kopienas priekšā.

Tāpat DP aizvadītajā gadā konstatēja Krievijas vēstniecības centienus attīstīt sadarbību ar atsevišķiem vēsturniekiem, kuri iepriekš ir publicējuši Krievijas vēstures interpretācijai atbilstošus darbus, un militārās arheoloģijas pārstāvjiem. Šīs personas tika aktīvi iesaistītas ar Krievijas Impēriju un Padomju Savienību saistīto apbedījumu, militāro memoriālu un kultūrvēsturiskā mantojuma Latvijā apzināšanas un saglabāšanas aktivitātēs. DP vērtējumā galvenā loma nevalstiskajā sektorā šim darbam tika atvēlēta biedrības “Mūsu atmiņas Memoriāls” aktīvistiem un vairākiem militārās arheoloģijas klubiem. Atzīmējams, ka militāro memoriālu atjaunošanas un saglabāšanas aktivitātes sevī slēpj ilgtermiņa sabiedrības šķelšanas risku, jo tās tiek pavadītas ar neviennozīmīgi vērtētām ideoloģiskām aktivitātēm, kurās tiek slavināta Latviju

Pret pakāpenisko pāreju uz latviešu mācību valodu vispārējās izglītības iestādēs vērstie publiskie pasākumi 2017. gada nogalē.

okupējušās Padomju Savienības varenība. Padomju militārie memoriāli darbojas arī kā pulcēšanās vietas Krievijas tautiešiem, tādā veidā palīdzot daļā Latvijas sabiedrības uzturēt Krievijas vēstures oficiālo interpretāciju.

Biedrība “Mūsu atmiņas Memoriāls” dibināta 2016. gada 16. novembrī. Tās deklarētais mērķis ir “vēsturiskās atmiņas par 20. gadsimta dramatiskajiem notikumiem saglabāšana Latvijas sabiedrībā”, taču faktiski biedrība nodarbojas ar Padomju Savienības un Krievijas Impērijas militāro apbedījumu, memoriālu un kultūrvēsturiskā mantojuma apzināšanas un saglabāšanas jautājumiem Latvijā. Biedrības vadītājs ir Aleksandrs Vasiļjevs, kurš iepriekš bija iesaistīts neregistrētā veidojuma “Nepilsoņu kongress” dibināšanā. Šobrīd A. Vasiļjevs ir “Baltijas foruma” (īgādējs pasākums, kas apskata Rietumu un Krievijas attiecību problemātiku) direktors. Biedrībā iesaistījušies arī vairāki ilggadēji aktīvi Krievijas tautieši. 2017. gadā “Mūsu atmiņas Memoriāls” sarīkoja divas konferences par padomju militāro apbedījumu tematiku, kā arī izdeva Otrā pasaules kara padomju militāro apbedījumu un memoriālu Latvijā karti. Šīs aktivitātes aizvadītajā gadā palīdzēja biedrībai attīstīt kontaktus ar Krievijas vēstniecības pārstāvjiem, kuri biedrības pārstāvjus arvien biežāk izmantoja Krievijas humanitārās ietekmes pasākumos.

Paralēli praktiskām Krievijas humanitārās ietekmes aktivitātēm Krievijas tautieši labprāt iesaistījās arī pret Latviju vērstās Krievijas informatīvajās kampaņās. Visbiežāk Latvijā dzīvojošie Krievijas tautieši Krievijas izpildvaras kontrolēto plašsaziņas līdzekļu reportāžās tika pozicionēti kā “tiesību aizstāvji” vai kādu specifisku jomu “eksperti”. Šajās reportāžās tika izmantoti pret Latviju vērsti un pārspīlēti Krievijas tautiešu viedokļi par dažādām tēmām,

V. Lindermans, sniedzot interviju protesta pret pakāpenisko pāreju uz latviešu mācību valodu vispārējās izglītības iestādēs laikā.

piemēram, it kā pastāvošo masveida diskrimināciju pret Latvijas mazākumtautībām, “nacisma atdzimšanu” Latvijā, dažādiem ar vēstures interpretāciju saistītiem jautājumiem, Latviju kā “etnokrātisku” valsti u.tml. Tika pretnostatīti arī jautājumi par Latvijas politiskajām prioritātēm, kritizējot NATO dalībvalstu vienību dislokāciju Latvijā un Latvijas sociālās un ekonomiskās problēmas, kuru risināšanai paredzētais finansējums it kā esot pārdalīts par labu drošības stiprināšanai. Atsevišķos gadījumos šajās reportāžās Krievijas tautieši izplatīja klaju dezinformāciju, tā cenšoties diskreditēt NATO paplašinātās militārās klātbūtnes ietvaros izvietotās vienības Latvijā. DP vērtējumā visbiežāk

dezinformāciju izplatīja A. Gapoņenko, savukārt Vladimirs Lindermans periodiski iesaistījās tendenciozā situācijas komentēšanā Krievijas propagandas plašsaziņas līdzekļiem. Nereti Krievijas tautiešus no Latvijas aicināja arī uz Krievijas propagandas šovu ierakstiem Maskavā, pilnībā apmaksājot ceļu un uzturēšanās izdevumus.

Mainoties paaudzēm, kā arī aktīvāk sabiedrības dzīvē iesaistoties personām, kuras nav ne dzimušas, ne dzīvojušas Padomju Savienībā, Krievijas tautiešu politikas aktīvistu vidū arvien retāk iekļāvās jaunieši. Šo tendenci ir identificējuši gan paši Krievijas tautieši Latvijā, gan tautiešu politiku realizējošās institūcijas Krievijā, tādēļ arī 2017. gadā tika pieliktas pūles, lai ar dažādu mehānismu palīdzību iesaistītu jauniešus Krievijas tautiešu politikas pasākumos ārvalstīs. Jau trešo reizi Bulgārijas galvaspilsētā Sofijā no 22. līdz 26. septembrim norisinājās fonda “Russkij Mir” atbalstītais Vispasaules Krievijas tautiešu jauniešu forums, bet no 14. līdz 22. oktobrim Sočos, Krievijā, notika XIX Vispasaules jaunatnes un studentu festivāls, kurus apmeklēja arī Latvijas pārstāvji.

XIX Vispasaules jaunatnes un studentu festivālu Sočos rīkoja ideoloģiski kreisi noskaņotā organizācija “World Federation of Democratic Youth” (“Pasaules demokrātiskās jaunatnes federācija”), kas apvieno dažādas komunistiskas ievirzes organizācijas, ciešā sadarbībā ar Krievijas valsts institūcijām. Vēsturiski šādi festivāli Aukstā kara laikā bija tendēti uz Padomju Savienībai un sociālistisko valstu blokam lojālas jaunatnes apvienošanu kopīgās aktivitātēs. Dažādos festivāla pasākumos uzstājās augsta ranga amatpersonas, piemēram, Krievijas prezidents Vladimirs Putins un Krievijas ārlietu ministrs Sergejs Lavrovs. Lai arī festivāla ideja kopš tā dibināšanas brīža balstīta globālismā un komunisma ideoloģijā, tas pielāgots mūsdienu Krievijas ārpolitiskajām interesēm un tika izmantots kā dažādu organizāciju un Krievijas valsts institūciju platforma pret Rietumu integrāciju un globalizāciju vērstu vēstījumu izplatīšanai. Kopā festivālā pulcējās aptuveni 25 tūkstoši dalībnieku no 188 valstīm, tostarp arī aptuveni 90 personu delegācija no Latvijas.

Jauniešu piedalīšanās Krievijas tautiešu pasākumos veicina viņu socializāciju tā dēvētās “krievu pasaules” ideoloģiskajā vidē. Ilgtermiņā tas nodrošina Krievijas ietekmes pozīciju noturību Latvijā, veicinot jaunas tautiešu politikas aktīvistu un Krievijas ietekmes aģentu kopienas veidošanos. Šo procesu veicina arī Krievijas mērķtiecīgā ārvalstu studentu piesaiste. “Rossotrudņičestvo” koordinē Latvijas vidusskolēnu uzņemšanu Krievijas augstskolās no Krievijas budžeta dotētajās studiju vietās. Ar “Rossotrudņičestvo” un Krievijas vēstniecības starpniecību Krievijā katru gadu piedāvā arvien lielāku skaitu apmaksātu studiju vietu savās augstskolās. Aizvadītā gada rudenī Latvijai tika noteikta 150 studentu kvota. Potenciālo

studentu atlasē iesaistījās arī Krievijas tautiešu aktīvisti, tādējādi ilgtermiņā cerot papildināt savas rindas ar jauniem Krievijas ietekmes aģentiem.

2.2. Labēji un kreisi orientēto radikālo un ekstrēmistisko subjektu darbība, paramilitāras kustības un organizācijas

Aizvadītajā gadā DP turpināja pievērsties atsevišķiem radikālas ievirzes indivīdiem un organizācijām, kuru reālie riski mūsu valsts nacionālajai drošībai kopumā saglabājās zemi. Atzīmējams, ka pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas radikālas un ekstrēmistiskas⁶ ievirzes kustības dažādu faktoru ietekmē nav spējušas iesakņoties un izvērsties Latvijas sabiedrībā, un šī tendence saglabājās nemainīga. Nozīmīgas kreisi orientētas radikālas un ekstrēmistiskas organizācijas Latvijā faktiski neeksistē, bet labēji orientētas radikālas un ekstrēmistiskas organizācijas ir nelielas un pasīvas. Turklāt tās parasti ir arī iekšēji sadrumstalotas.

Individuāli galēji labēji orientēti aktīvisti labprātāk turpināja paust savu viedokli elektroniskajā vidē, galvenokārt – internetā. Tāpat šādas personas epizodiski organizēja plašāku sabiedrības interesi neizraisošus pasākumus vai arī pievienojās citu personu vai organizāciju rīkotiem pasākumiem, galvenokārt lai paustu vai popularizētu savu ideoloģiju, kā arī lai vērstos pret imigrāciju, sociālpolitisko situāciju valstī u.tml. jautājumiem. Atsevišķos gadījumos galēji labēji noskaņoti indivīdi (piemēram, tā dēvētie “skinhedī”) plānoja huligāniskās aktivitātēs, tā radot riskus sabiedriskajai drošībai un kārtībai.

Daudz lielākus izaicinājumus turpināja radīt Latvijas iedzīvotāju darbība interešu grupās, kurās notika paš aizsardzības, cīņas un ieroču prasmju apmācības. Aizvadītajā gadā DP sevišķu uzmanību pievērsa tām organizācijām un to dalībniekiem, kuras vada ideoloģiski motīvi. Atsevišķas šādas organizācijas turpināja

organizēt paramilitāras ievirzes aktivitātes saviem dalībniekiem un citiem interesentiem, vienlaikus izvērsot arī aktivitātes publiskajā telpā jaunu sekotāju piesaistei. DP vērtējumā šāda veida organizāciju apdraudējums galvenokārt saistās ar dažādu galēju ideoloģiju popularizēšanu mijiedarbībā ar specifisku prasmju apgūšanu, kā rezultātā iespējama atsevišķu šo organizāciju dalībnieku radikalizēšanās.

Riskus nacionālajai drošībai joprojām rada arī tā dēvēto militārās simulācijas spēļu, piemēram, *airsoft*, izplatība. Jau iepriekš DP konstatēja, ka atsevišķas grupas šī hobbija aizsegā rīko regulāras apmācības, tā attīstot militāri taktiskas iemaņas. Aizvadītajā gadā DP turpināja uzraudzīt *airsoft* vidē notiekošos procesus, lai nepieļautu ideoloģiski motivētu militārās simulācijas spēļu komandu aktivitātes. Tāpat DP identificēja atsevišķu *airsoft* entuziastu mēģinājumus dibināt sadarbību ar līdzīgiem Krievijas klubiem, kopīgi plānojot militārās simulācijas spēles. Ņemot vērā konstatētos riskus, DP rosināja iekšlietu ministram atsevišķu Krievijas *airsoft* vides pārstāvju iekļaušanu to personu sarakstā, kuriem īslaicīgi ir liegta ieceļošana Latvijas teritorijā. Tomēr kopumā sadarbību ar vairumu Latvijas *airsoft* vides pārstāvjiem DP vērtē pozitīvi, ko apliecināja arī lielākās daļas šīs vides pārstāvju izpratne par nepieciešamību pielāgot savas darbības, lai mazinātu potenciālos riskus mūsu valsts nacionālajai drošībai, piemēram, “Zapad-2017” aktīvās fāzes laikā.

Kopš 2016. gada norisinās diskusija par militārās simulācijas spēļu tiesiskā regulējuma nepieciešamību. Iekšlietu ministrijas paspārnē aizvadītajā gadā turpināja darboties regulējuma izstrādes darba grupa, kas iekļāva arī militārās simulācijas spēļu pārstāvjus. Atzīmējams, ka tieši tiesiskā regulējuma trūkums turpina radīt dažādus pārrēķinus sabiedrībā, kas saistīti ar šā hobbija realizēšanu.

Secinājumi un prognozes

- Krievijai tās politisko interešu sekmīgai realizācijai ir nepieciešams ārvalstīs dzīvojošo tautiešu politikas aktīvistu sniegtais atbalsts. Ņemot vērā Latvijas vēsturiskās saites un ģeogrāfisko tuvumu, arī turpmāk Krievija centīsies izmantot vietējo krievu kopienu iekšpolitisko procesu ietekmēšanai Latvijā. Prognozējams, ka Krievijas tautieši arvien biežāk tiks izmantoti, līdzīgi kā režīmu atbalstošie iedzīvotāji Krievijā, Krievijas vēsturiskās atmiņas saglabāšanas un izplatīšanas aktivitātēs. Šīs aktivitātes ir pierādījušas savu efektivitāti kā Krievijas humanitārās ietekmes līdzeklis, jo spēj nodrošināt personisku (ģimenē balstītu) saikni ar Krieviju. To blakusefekts ir centieni uzspiest Krievijas

vēstures interpretāciju, apšaubot Latvijas valsts pastāvēšanu un noniecinot neatkarības atjaunošanas procesu.

- Krievijas tautiešu politikas aktīvistu vide Latvijā saglabāsies sadrumstalota, jo ir atkarīga no tautiešu politiku realizējošo Krievijas institūciju ierobežotajiem resursiem, kas arī turpmāk liks individuāliem aktīvistiem un organizācijām konfliktēt pat par maznozīmīga apjoma palīdzību.
- Latvijas simtgades svinības un 13. Saeimas vēlēšanas būs galvenie 2018. gada izaicinājumi konstitucionālās iekārtas aizsardzības kontekstā. Šo pasākumu laikā var pastiprināties dažādu konstitucionālo iekārtu apdraudošu personu un organizāciju aktivitātes.

⁶ Radikāli un ekstrēmistiski tendētus indivīdus un grupas raksturo izteikta neiecietība pret pastāvošo politisko un sociālo iekārtu sabiedrībā. Radikāli tendēti indivīdi un grupas tiecas darboties esošās sistēmas ietvaros, cenšoties to padarīt līdzīgu savam galējās ideoloģijas modelim, savukārt ekstrēmistiski tendēti indivīdi un grupas noliedz esošo sistēmu kopumā, un cenšas mainīt to ar galējām, nelikumīgām un bieži vien arī vardarbīgām metodēm.

- Vienlīdz aktīvi kā aizvadītajā, arī 2018. gadā Krievijas tautieši turpinās aktualizēt jautājumu par pakāpenisko pāreju uz latviešu mācību valodu vispārējās izglītības iestādēs, un tas tiks ekspluatēts LKS priekšvēlēšanu kampaņas interesēs.
- 2018. gadā turpināsies arī Krievijas tautiešu aktīva iesaiste pret Latviju vērstās Krievijas informatīvajās kampaņās. Paredzams, ka NATO paplašinātās militārās klātbūtnes ietvaros Latvijā izvietotās vienības arī turpmāk būs viens no galvenajiem šādu kampaņu mērķiem, lai tādējādi censtos diskreditēt Latvijas valsts aizsardzības centienus un mūsu sabiedrotos.
- Labēji un kreisi radikāli un ekstrēmistiski orientēto subjektu radītais apdraudējums Latvijas nacionālajai drošībai ir vērtējams kā zems. Arī tuvākajā nākotnē zemas intensitātes apdraudējumu radīs galvenokārt ideoloģiski motivētas virtuālas domubiedru grupas un atsevišķi indivīdi.
- Paramilitāru kustību un organizāciju darbība turpinās radīt mērenus radikalizēšanās riskus, galvenokārt – atsevišķiem šīs vides pārstāvjiem. Riskus būtu iespējams mazināt ar stingrāka šādu grupu darbības regulējuma ieviešanu.

3. Informatīvās telpas drošība

Aizvadītajā gadā savu darbību turpināja plašs informācijas resursu klāsts, kas sniedza aktīvu un regulāru atbalstu Krievijas informatīvās ietekmes nostiprināšanai ārpus tās robežām, tajā skaitā Latvijā. Šo resursu saturā tika integrēti gan iepriekšējos pārskatos DP jau identificētie Latviju un tās sabiedrotās valstis diskreditējoši vēstījumi, gan patiesībai neatbilstošā informācijā balstītas notikumu interpretācijas, gan tā dēvētās viltus ziņas. DP vērtējumā šie apstākļi ļāva Krievijai daudznozīmīgā veidā ietekmēt norises Latvijas informatīvajā telpā un dažādās sabiedrības grupās dominējošos uzskatus un attieksmes, tādējādi sniedzot arī būtisku atbalstu Krievijas īstenotajam agresīvās ārpolitikas kursam.

Ņemot vērā norišu informatīvajā telpā aizvien pieaugošo ietekmi uz politiskajiem un ekonomiskajiem procesiem, to analīzei arī aizvadītajā gadā bija nozīmīga loma DP darbā. Tāpat DP par identificētajiem apdraudējumiem turpināja informēt par

lēmumu pieņemšanu atbildīgās valsts amatpersonas, sniedzot arī rekomendācijas konstatēto risku pārvarēšanai.

3.1. Krievijas informatīvās ietekmes kanāli Latvijā

Informatīvo pasākumu jeb tā dēvēto propagandas kampaņu izmantošana ārvalstu auditorijas ietekmēšanai ir kļuvusi par neatņemamu Krievijas ārpolitikas sastāvdaļu. Propagandas kampaņu realizēšanā, tajā skaitā pret Latviju vērsto, aizvadītajā gadā būtiskas izmaiņas nebija konstatējamas – tajās iesaistīti un izmantoti tika visa veida gan Krievijas valdības finansēti, gan ar Krievijas varas institūcijām tikai pastarpināti saistīti informācijas resursi (turpmāk – Krievijas izmantotie informācijas resursi). Vienlaikus arvien būtiskāka loma Krievijas informatīvās ietekmes pasākumos tika atvēlēta arī šķietami neatkarīgām informācijas apmaiņas platformām kā, piemēram, populārākajiem sociālajiem tīkļiem.

Krievijas informatīvās telpas politika ir nostiprināta vairākos stratēģiskas nozīmes dokumentos, piemēram, 2016. gada nogalē pieņemtajos – Krievijas informatīvās drošības doktrīnā un Krievijas ārpolitikas koncepcijā. Šie dokumenti apliecina Kremļa gatavību izmantot jaunākās informācijas un komunikācijas tehnoloģijas, kā arī saziņas formas savas informatīvās ietekmes nostiprināšanai ārvalstīs. Informatīvās drošības doktrīnā norādot uz nepieciešamību izveidot “Krievijas interneta segmenta pārvaldības sistēmu”, lai garantētu “informatīvo drošību un stratēģisko stabilitāti”, Krievija ir radījusi nepieciešamos priekšnoteikumus tās jurisdikcijā esošo “interneta vietņu un komunikācijas tīklu” pastiprinātai kontrolei. 2017. gada janvārī Krievijā spēkā stājušies grozījumi federālajā likumā “Par informāciju, informācijas tehnoloģijām un informācijas aizsardzību”, kā arī Administratīvajā kodeksā ir uzskatāmi par Krievijas informatīvās drošības doktrīnā pausto stratēģisko vadlīniju praktisku realizāciju. Minētie grozījumi nosaka atbildību interneta meklētājprogrammām, piemēram, “Yandex” un “Rambler”, par to izplatīto saturu. Tādējādi tiek pavērtas iespējas Krievijas varas iestādēm iejaukties interneta meklētājprogrammu izplatītajā saturā, ietekmējot ziņu plūsmu šajos interneta resursos atbilstoši Kremļa politiskajiem mērķiem.

Aizvadītajā gadā turpināja pieaugt arī FSB darbības intensitāte interneta un telekomunikāciju vidē, kur tā ietekmi nodrošina operatīvo un izmeklēšanas pasākumu sistēma SORM (krievu valodā – Система оперативно-разыскных мероприятий). Aizvadītajā gadā tika uzsākta gatavošanās nākamajam SORM attīstības posmam, kura ietvaros lielākajiem Krievijas sociālajiem tīkļiem (“VKontakte”, “Odnoklassniki”, “Yandex”, “Rambler”, “Mail.ru” un “Telegram”) vajadzēs sniegt FSB jebkurus prasītos

datus. No 2018. gada 1. jūlija Krievijas sociālajiem tīkliem vismaz sešus mēnešus būs jāglabā visu lietotāju e-sarakste un videokonferenču zvani. FSB varēs pieprasīt visus datus par lietotājiem. 2017. gadā veiktie grozījumi likumā “Par informāciju, informācijas tehnoloģijām un informācijas aizsardzību” arīdzan uzliek par pienākumu uzņēmumiem, kas Krievijā ir reģistrējušies kā “informācijas izplatīšanas organizatori”, piemēram, mobilo lietotņu izstrādātāji, nepieļaut šo lietotņu anonīmu izmantošanu. Likuma grozījumi liek mobilo lietotņu izstrādātājiem identificēt lietotājus pēc to telefona numuriem.

Jāņem vērā, ka pēdējos gados Krievija ir nostiprinājusi tā dēvētos “datu lokalizācijas” noteikumus. Tie, piemēram, uzliek par pienākumu interneta kompānijām informāciju par to Krievijas klientiem glabāt uz serveriem Krievijā. Minētais apliecina, ka līdz ar aktuālo informatīvās telpas politikas dokumentu apstiprināšanu Krievija ļoti aktīvi realizē ne tikai uz ārvalstīm vērstās propagandas kampaņas, bet arī “Krievijas interneta segmenta pārvaldību”, dažādiem līdzekļiem cenšoties kontrolēt un cenzēt informācijas plūsmu.

Minētie grozījumi, kā rezultātā tiek ievērojami nostiprināta Krievijas varas iestāžu kontrole pār informācijas plūsmu globālā tīmekļa Krievijas segmentā, pavērs iespējas Krievijas specdienestiem iegūt apstieidzošu informāciju un metadatus arī par Latvijas iedzīvotājiem, kuri ir reģistrējušies šajos portālos, ļaujot apzināt viņu sociālo loku, kontaktpersonas Krievijā un sniegtot iespējas operatīvā kontakta nodibināšanai. Līdz ar to Krievijas informācijas resursu patērētājiem ir jāreķinās, ka to privātā informācija viegli varēs nonākt Krievijas specdienestu rīcībā.

Krievijas propagandas mērķus sekmējošas informācijas izplatīšanai 2017. gadā aktīvi tika izmantots plašs informācijas resursu, kā arī citu saziņas un informācijas apmaiņas platformu spektrs:

- “tradicionālie” mediji kā televīzijas kanāli, radio stacijas un preses izdevumi;
- tā dēvētie interneta mediji kā interneta vietnes un blogi;
- saziņas un informācijas apmaiņas platformas kā sociālie tīkli.

Starp tā dēvētajiem tradicionālajiem medijiem izceļams Latvijā plaši pieejamo Krievijas televīzijas kanālu klāsts, kas vairākus gadus bijuši galvenais instruments, ar kura starpniecību Kremlis centies ietekmēt ārvalstu, tajā skaitā Latvijas, informatīvo telpu. Kremlim vai tam pietuvinātām personām piederošajos Krievijas televīzijas kanālos aizvadītajā gadā, tāpat kā iepriekš, tika izplatīti gan manipulatīvā informācijā balstīti, gan izteikti tendenciozi pasniegti sižeti par notikumiem un procesiem Latvijā.

Par viedokļa līderiem šādos sižetos mērķtiecīgi tika uzdoti nevis neatkarīgi eksperti, bet Krievijas tautiešu politikas pārstāvji un prokremliskie aktīvisti Latvijā kā A. Gapoņenko, V. Lindermans un Jurijs Aleksejevs.

Latvijā populāru Krievijas televīzijas kanālu piederība:

- “Первый канал” īpašnieki ir Federālā valsts īpašumu pārvaldīšanas aģentūra (38,9%), mediju holdings “Национальная Медиа Группа” (25%), Krievijas miljardieris Romāns Abramovičs (24%), informācijas aģentūra “Tass” (9,1%), uzņēmums “Останкино” (3%).
- “НТВ Мир” īpašnieks ir Krievijas mediju holdings “Газпром-медиа” (100%).
- “Рен ТВ” īpašnieks ir mediju holdings “Национальная Медиа Группа” (100%).
- “Россия РТР” īpašnieks ir Viskrievijas valsts televīzijas un radio kompānija (100%).

Ekrānšāviņš no J. Aleksejeva sniegtās intervijas Krievijas televīzijas kanālā “НТВ Мир”. Sižetā ar manipulatīvi un tendenciozi pasniegtu informāciju faktiski tiek diskreditēti Latvijas centieni aprēķināt Padomju Savienības okupācijas varas nodarītos zaudējumus. Youtube.

Ekrānšāviņš no A. Hramcova veidotā sižeta Krievijas televīzijas kanālā “НТВ Мир” par protesta akcijām pret pakāpenisko pāreju uz mācībām latviešu valodā vispārējās izglītības iestādēs. Youtube.

Tāpat Krievijas televīzijas kanālu producenti iesaistīja Latvijā dzīvojošas personas sižetu par Latviju veidošanā. Piemēram, par Krievijas televīzijas kanāla “НТВ Мир” ziņu raidījumu saturu atbildīgās personas regulāri izmantoja Latvijā dzīvojošā Andreja Hramcova veidotās reportāžas. To saturs par, piemēram, Padomju Savienības okupācijas nodarīto zaudējumu aprēķināšanu vai pakāpenisko pāreju uz latviešu mācību valodu vispārējās izglītības iestādēs DP vērtējumā bija tendenciozs un veidots atbilstoši Krievijas politiskajām interesēm.

Aizvadītajā gadā turpināja darboties arī vairākas tieši Latvijas auditorijai pielāgotas Krievijas informatīvās platformas, kurās sistemātiski tika integrēti Krievijas propagandas mērķiem pieskaņotie vēstījumi un notikumu interpretācijas. Piemēram, savu darbību Latvijā turpināja *Rossiya Segodnya* finansētās multimediju platformas *Sputnik* Latvijas versijas latviešu un krievu valodas interneta vietnes. Arī aizvadītajā gadā *Sputnik* Latvijas versijas darbu tā galvenais redaktors Valentīns Rožencovs koordinēja, atrodoties galvenokārt Maskavā.

Kopumā *Sputnik* Latvijas versijas darbība apliecināja, ka tā pastāvēšanas galvenais mērķis ir sniegt informatīvo atbalstu Krievijai tās politisko interešu īstenošanai Latvijā. Ņemot vērā apstākli, ka *Sputnik* Latvijas versijas darbība bija atkarīga tikai un vienīgi no *Rossiya Segodnya* finansējuma (nevis pilntiesīgas dalības Latvijas mediju tirgū), šīs platformas satura radītāji varēja atļauties veidot sagrozītā vai patiesībai neatbilstošā informācijā balstītas publikācijas par norisēm Latvijas politikā, ekonomikā un aizsardzības sektorā. Turklāt, neskatoties uz informācijas resursa zemo apmeklētību un nespēju nodrošināt sabiedrības pieprasījumu pēc tā satura, *Sputnik* Latvijas versijas interneta vietņu regulārā papildināšana apliecina *Rossiya Segodnya* vadībā esošo personu gatavību turpināt šā projekta uzturēšanu.

РОССИЯ СЕГОДНЯ

Krievijas informācijas aģentūra *Rossiya Segodnya* tika izveidota 2013. gada 9. decembrī ar Krievijas prezidenta Vladimira Putina rīkojumu. Tās ģenerāldirektors ir Dmitrijs Kiseļovs. Pamatojoties uz 2014. gada 17. martā pieņemto Eiropas Savienības regulu, kas nosaka sankcijas pret darbībām, ar ko tiek grauta un apdraudēta Ukrainas teritoriālā integritāte, suverenitāte un neatkarība, *Rossiya Segodnya* ir atteikta pārstāvniecības reģistrēšana Latvijā.

Latvijas informatīvajā telpā darbojas tās finansētās interneta platformas: *Sputnik* Latvijas versija (kopš 2016. gada) un *baltnews.lv* (kopš 2014. gada).

SPUTNIK

Aizvadītajā gadā *Sputnik* Latvijas versijas satura veidotājiem pievienojās ar Krievijas specdienestiem saistītais Dmitrijs Jermolajevs, kurš 2005. gadā pēc SAB iniciatīvas tika iekļauts to personu sarakstā, kam liegta ieeļošana Latvijā.⁷ Līdzās Latviju diskreditējošu publikāciju gatavošanai *Sputnik* Latvijas versijai, D. Jermolajevs ir arī Krievijas iknedēļas žurnāla “Российские Вести” galvenais redaktors. Atzīmējams, ka 2017. gada maijā D. Jermolajevam kopā ar Latvijā strādājošo žurnālistu Andreju Tatarčuku tika liegta iebraukšana Moldovā. DP pieejamā informācija liecina, ka viens no brauciena mērķiem bija arī prokremlisko separātistu pašpasludinātā “Piedņestras republika”, lai tur iegūtu atbilstošus materiālus šo personu gatavotajai grāmatai par notikumiem Latvijā 1990. un 1991. gadā, kā arī barikāžu laiku. DP vērtējumā Latvijas neatkarības centienu diskreditācija ir daļa no Krievijas īstenotās informatīvās kampaņas pret Latviju, kurā saskatāma arī ar Krievijas specdienestiem saistītu personu klātbūtne.

Paralēli *Sputnik* Latvijas versijai 2017. gadā turpināja darboties *Rossiya Segodnya* finansētā interneta vietne *baltnews.lv*, kura galvenā redaktora amatā joprojām darbojās Andrejs Jakovļevs. DP vērtējumā arī šā informācijas resursa darbības rezultātā tika sekmēta Krievijas ģeopolitiskās intereses atbalstošas informācijas regulāra cirkulēšana Latvijas informatīvajā telpā.

Krievijas informatīvās ietekmes nostiprināšanai Latvijā īpaša loma tika atvēlēta arī tā dēvēto viedokļa līderu un dažādu “ekspertu” mērķtiecīgam lietojumam, kam noderīga bija prokremliskā aktīvista J. Aleksejeva izveidotā interneta vietne *imhoclub.lv*. Šā vietne arī aizvadītajā gadā galvenokārt kalpoja kā viedokļu apmaiņas vietne ar Krievijas tautiešu politiku saistītām personām. Tāpat šā interneta vietne plaši tika izmantota Krievijas “vēsturnieku”, “akadēmiķu”, “politologu” un citu “ekspertu” sagatavotu rakstu izplatīšanai. DP rīcībā esošā informācija liecina, ka *imhoclub.lv* darbībai nepieciešamo finansējumu nodrošina resursi Krievijā.

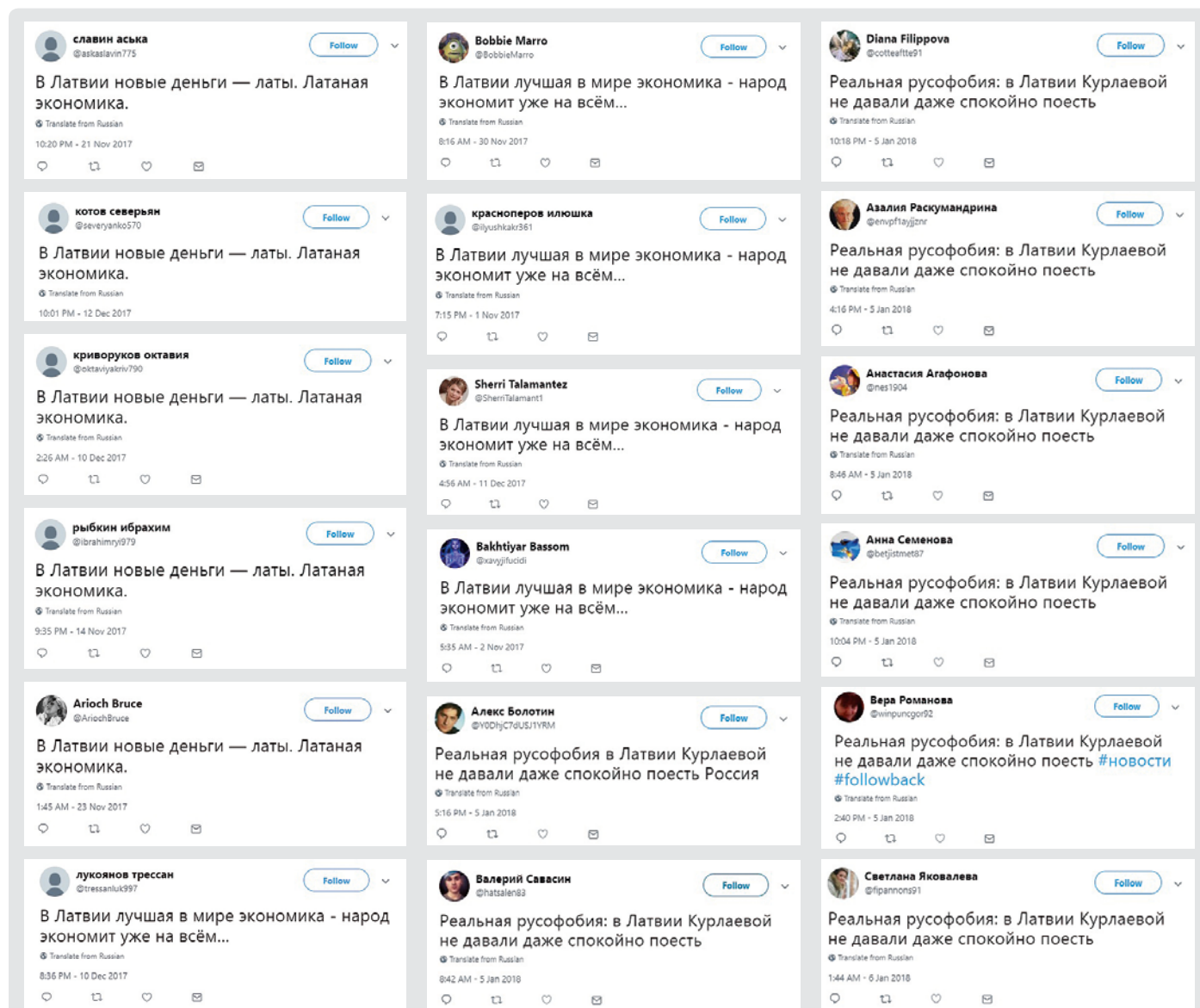
Interneta vietne “imhoclub.lv” darbu sāka 2011. gadā kā viedokļu apmaiņas platforma Krievijas tautiešu politikas aktīvistiem Latvijā un Krievijā. 2015. gadā ar J. Aleksejeva atbalstu tika izveidota “IMHOclub” Baltkrievijas versija. DP vērtējumā minēto vietņu darbība uzskatāma par tā dēvētas “krievu pasaules” idejas iemiesoju. Šajās vietnēs tiek ievietotas dažādu valstu pārstāvošu autoru publikācijas, kuru mērķis ir sekmēt Krievijas ģeopolitisko interešu realizēšanu Latvijā.

⁷ Satversmes aizsardzības biroja 2010. gada darbības pārskats.
// <http://sab.gov.lv/?a=s&id=17&pgoffset=3&jid=11>.

Vienlaikus informācijas un komunikācijas tehnoloģiju attīstības rezultātā radušās jaunās mediju satura patērēšanas formas sekmējušas arī Rietumu sabiedrībā populāro sociālo tīklu kā *Twitter* un *Facebook* sniegto informācijas izplatīšanas iespēju sistemātisku integrāciju Krievijas propagandas kampaņās Latvijā. Līdz ar to aizvadītajā gadā šajos sociālajos tīklos tika identificēti arvien jauni lietotāji ar patiesām vai viltus identitātēm, kuri tika izmantoti Krievijas propagandas mērķiem sagatavotas informācijas regulārai izplatīšanai. DP vērtējumā šo profilu darbība nav uzskatāma tikai par atsevišķu Latvijas pilsoniskās sabiedrības pārstāvju neapmierinātības izpausmi. Vairāku sociālo tīklu *Twitter* un *Facebook* identificēto lietotāju aktivitātes un satura izplatīšanas metožu analīze liecina par savstarpēji saistītu, mērķtiecīgu un koordinētu pasākumu kopumu nolūkā ietekmēt Latvijas informatīvo telpu atbilstoši Krievijas ģeopolitiskajām interesēm.

Ar minētajām aktivitātēm sociālajos tīklos nodarbojas gan prokremliskie aktīvisti Latvijā, gan tā dēvētie interneta troļļi un *boti*, kuri radīti Krievijas tā brīža politisko mērķu realizācijas sekmēšanai sagatavotas informācijas masveidīgai radīšanai, izplatīšanai un pavairošanai, kā arī sociālajos tīklos notiekošo diskusiju graušanai. Tāpat potenciālie Krievijas tā dēvētie interneta troļļi un *boti* regulāri tika izmantoti arī Krievijas informācijas resursu veidotā satura izplatīšanai, tādējādi gan radot priekšstatu par sabiedrībā it kā esošu atbalstu to veidotajam saturam, gan nodrošinot šā satura nokļūšanu pie iespējami lielāka mediju patērētāju skaita.

Piemēram, aizvadītajā gadā tika identificēti vairāki gadījumi, kad *Twitter* savstarpēji nesaistīti profili izplatīja identiskus Latviju diskreditējošus ierakstus. Ņemot vērā to, ka šādas darbības tradicionāli raksturīgas *botiem*, visticamāk, arī šajos gadījumos Latviju diskreditējošie ieraksti sociālajā tīklā bija datora automātiski ģenerēti.

Atsevišķi piemēri potenciālo tā dēvēto interneta botu aktivitātēm, izplatot ierakstus par Latviju.

3.2. Dezinformācijas gadījumi un patiesībai neatbilstošas informācijas izplatīšana

Līdzīgi kā iepriekšējos, arī 2017. gadā Krievijas izmantotajos informācijas resursos sistemātiski tika izplatīti vēstījumi par Latviju kā:

- potenciālu placdarmu NATO militārās agresijas izvērsšanai pret Krieviju;
- ekonomiski vāju, nepatstāvīgu un neizdevušos valsti, kuras eksistencei un valstiskumam netic tās iedzīvotāji un kuras tautsaimniecības attīstība ir atkarīga vienīgi no attiecībām ar Krieviju;
- etnokrātiska un rusofobiska režīma pārvaldītu valsti, kurā tiek apspiestas krievu tiesības;
- vietu, kur atdzimst fašisms un nacisms.

Minētie vēstījumi regulāri tika papildināti ar mērķtiecīgām dezinformācijas kampaņām. Proti, to izvērsšanai informatīvajā telpā tika lietota manipulatīva informācija un vairākos gadījumos arī atklāti meli.

“Звезда” ir Krievijas Aizsardzības ministrijas finansēts televīzijas kanāls, kas tiek izmantots Krievijas propagandas vēstījumu regulārai un mērķtiecīgai izplatīšanai. Tradicionāli “Звезда”, kas sevi raksturo kā “patriotisku” televīzijas kanālu, tiek uzskatīts par Krievijas mediju, kas “visagresīvāk” vērsas pret Rietumiem un jo īpaši NATO. 2017. gadā “Звезда” tika demonstrēti vairāki tendenciozi sižeti par norisēm Latvijā.

Страны Прибалтики получили контроль над ядерным оружием США – эксперт

Владимир Евсеев 12:24 25.04.2017

Страны Прибалтики получили контроль над ядерным оружием США

» Латвия может получить оружие для агрессии против России (7)

Лента новостей

С избирателями — только на латышском

Правда или испортил настроение

Игры-2018: волонтерские отряды

16 вещей в доме, которые каждый день портят вам настроение

Как распознать и остановить манипуляцию

Нацблог и «Единство» готовят очередную подлость против русского избирателя

VIDEOKLIPS 10:52 11.12.2017 [Samemt Iso saiti](#)

Aleksandrs Hrolenko

115

Ja Baltijas valstīs tiek dislocētas ne tikai ASV jūras kājnieku vienības ar tankiem, haubicēm un transportieriem Humvee, bet arī, iespējams, kodoltermiskās bumbas, visiem kļūst skaidrs, kam adresēta šī “spēku projekcija”, un kāds būs “Iskanderu” mērķis starptautiskās situācijas saasināšanās gadījumā.

Ekrānšāviņi no “Звезда”, Sputnik Latvijas versijas, kā arī “vesti.lv” interneta vietnēs ievietotajām publikācijām, kurās, atsaucoties uz “ekspertu” vērtējumiem, konstruēta versija par kodolieroču potenciālu izvietošanu Latvijas teritorijā.

Aizvadītajā gadā Krievijas izmantotie informācijas resursi turpināja mērķtiecīgi konstruēt versijas par Latvijas un NATO aizsardzības pasākumu “agresīvo raksturu”, lai krievu valodas medijus patērējošās sabiedrības daļas apziņā nostiprinātu absurdo versiju par NATO un Baltijas valstu “plānotu un gatavotu militāru agresiju pret Krieviju”. Šādas saturiskās konstrukcijas izveidei un nostiprināšanai informācijas resursu satura veidotāji izmantoja dažādas metodes.

Pirmkārt, plaši tika lietoti dažādi viedokļa līderi un “eksperti”, kā arī Krievijas amatpersonas, kuru izteikumi un vērtējumi tika uzdoti par “faktiem”. Piemēram, aizvadītajā gadā tika izplatītas versijas par kodolieroču potenciālu izvietošanu Latvijas teritorijā.

Otrkārt, Krievijas ģeopolitiskajām interesēm atbilstošos rāmējumos tika iekadrēti Latvijas amatpersonu centieni stiprināt Latvijas aizsardzības spējas. Piemēram, komentējot 2017. gada 31. oktobrī Latvijas valdības apstiprināto Nacionālo bruņoto spēku (turpmāk – NBS) jauno mobilizācijas plānu, Sputnik Latvijas versijā tika skaidrots par tajā it kā iekļauto “NBS galveno uzbrukuma virzienu”. Neskatoties uz to, ka Mobilizācijas likumā ir rakstīts, ka mobilizācija ir “pasākumi valsts apdraudējuma novēršanai”, Krievijas ārpolitikas mērķiem uzturētais informācijas resurss mērķtiecīgi sagrozīja ziņu par Latvijas aizsardzības plāniem, konstruējot absurdo versiju par Latvijas armijas potenciāli gatavotu uzbrukumu Krievijai.

Krievijas informatīvajās aktivitātēs pret Latviju arvien nozīmīgāka loma tiek atvēlēta arī ekonomikai un ar to saistītām tēmām. Aizvadītajā gadā ar ekonomiku saistīti jautājumi galvenokārt tika lietoti, lai konstruētu Krievijas ģeopolitikai labvēlīgo versiju par Latviju kā ekonomiski vāju un eksperimentālu valsti, kā arī Eiropas Savienības nestabilitāti un tās neskaidro nākotni. Šim nolūkam mērķtiecīgi tika lietoti emocionāli salīdzinājumi un epiteti, tos vairumā gadījumu papildinot ar tendenciozi pasniegtiem statistikas datiem, tādējādi cenšoties atainot Latviju kā ekonomiski “visvājāko” valsti, kur ir “visaugstākais” bezdarba līmenis, “viszemākās algas” u.tml.

Tāpat aizvadītajā gadā tika identificēti centieni demonstrēt, ka Latvijas un citu Baltijas valstu dalība Eiropas Savienībā rada tikai negatīvas sekas un neveicina šo valstu ekonomikas izaugsmi. Šāda diskursa ietvaros tika atgādināts arī par Latvijai “akūti” nepieciešamajām ekonomiskajām saitēm ar Krieviju, kā arī Latvijas “ekonomisko labklājību Padomju Savienības laikā”. Šādam satura veidošanas paņēmienam DP vērtējumā ir potenciāls nostiprināties auditorijas apziņā, ilgtermiņā vairojot neuzticību Latvijas valstij un tās ilgtspējai, kā arī Latvijas ekonomiskās sadarbības partneriem.

Ekrānšāviņi (no kreisās) no “baltnews.lv”, Sputnik Latvijas versijas un “RuBaltic.ru” interneta vietnēs ievietotajām publikācijām.

Nemainīgi nozīmīgu lomu Krievijas izmantoto informācijas resursu saturā aizvadītajā gadā saglabāja arī regulāru un sistemātisku vēstījumu izplatīšana par Latviju kā “etnokrātiska un rusofobiska režīma pārvaldītu valsti”.

Šāda vēstījuma veidošanai un uzturēšanai tika izmantota virkne politisko un sabiedrisko notikumu, tajā skaitā Latvijas valdības plānotā pakāpeniskā pāreja uz mācībām latviešu valodā vispārējās izglītības iestādēs. Publikācijas un sižeti par šo notikumu ietvēra emocionāli pielādētus izteiksmes līdzekļus, plānoto pakāpenisko pāreju uz mācībām latviešu valodā vispārējās izglītības iestādēs absurdā veidā pielīdzinot genocīdam vai holokaustam. DP vērtējumā šā temata lietojuma mērķis bija paust “skaļus” pret Latvijas valsti vērstus apgalvojumus, lai tādējādi censtos diskreditēt Latvijas tēlu starptautiskajā vidē, kā arī publikajā telpā attaisnotu Krievijas kā krievu tautības

iedzīvotāju Latvijā tiesību “aizstāves” centienus ietekmēt Latvijas iekšpolitiku. Vienlaikus Krievijas izmantoto informācijas resursu saturā ievērojami mazāk bija publikāciju, kurās tiktu analizēti tieši ar skolēnu izglītību saistītie jautājumi vai problēmas.

Pret Latviju vērstas apsūdzības “rusofobijā” tika ietvertas arī publikācijās par Latvijai nevēlamo personu sarakstā iekļauto Krievijas žurnālistu Anatolija un Olgas Kurlajevu aizturēšanu un izraidīšanu no valsts šā gada sākumā. Minētās personas, slēpjoties aiz tūristu vīzām, bija ieceļojušas Latvijā nolūkā veidot manipulatīvā un patiesībai neatbilstošā informācijā balstītus Latviju diskreditējošus materiālus Krievijas televīzijas kanāliem. Jāatzīmē, ka pēc DP ierosinājuma iekšlietu ministrs jau 2015. gadā bija iekļāvis A. Kurlajevu to personu sarakstā, kuriem ir liegta ieceļošana Latvijas teritorijā saistībā ar šīs personas radītajiem riskiem Latvijas nacionālajai drošībai. Krievijas plašsaziņas līdzekļu reakcija uz Kurlajevu aizturēšanu ir vērtējama arī kontekstā ar 2016. gada nogalē pieņemto Krievijas Informatīvās drošības doktrīnu. Tajā Krievijas žurnālistu “diskriminācija ārvalstīs” tiek identificēts kā viens no draudiem Krievijas informatīvajai drošībai.

Krievijas propagandas kampaņās kopumā nozīmīga loma vienmēr bijusi atvēlēta centieniem ar dažādiem praktiskiem un informatīviem pasākumiem Latvijas sabiedrībā nostiprināt Krievijas politiskajiem mērķiem atbilstošu kolektīvo vēstures atmiņu, jo sevišķi jautājumos, kas skar Otrā pasaules kara notikumus. Šim nolūkam jau tradicionāli tiek izmantots vēstījums par “fašisma atdzimšanu” Latvijā, kas arī aizvadītajā gadā galvenokārt tika izplatīts saistībā ar Latviešu leģionāru atceres dienas pasākumiem 16. martā, kā arī tā dēvētās “uzvaras dienas” svinībām Rīgā un citās Latvijas pilsētās.

Ekrānšāviņš no Krievijas televīzijas kanāla “Первый канал” sižeta par protestu pret plānoto pakāpenisko pāreju uz mācībām latviešu valodā vispārējās izglītības iestādēs. Sižetā kā viedokļa līderis tiek izmantots “LKS” līdzpriekšsēdētājs J. Petropavlovskis. Youtube.

Ekrānšāviņš no Krievijas televīzijas kanāla "REN TV" korespondenta Vitālija Haņina reportāžas par latviešu leģionāru piemiņas pasākumu, kurā tika ietvertas pret Latviju vērstas apsūdzības "fašismā" un "nacismā". Youtube.

Ekrānšāviņš no Krievijas televīzijas kanāla "Звезда" veidotā sižeta par Latvijas neatkarības proklamēšanas gadadienas svinībām, kurā tika apgalvots, ka Rīgā notiekošais lāpu gājiens atgādina norises nacistiskajā Vācijā 20. gadsimta 30. gados. Youtube.

Vienlaikus aizvadītajā gadā tika identificēti centieni ar "fašisma atdzimšanas" vēstījumu diskreditēt arī mūsu valsts svētkus. Piemēram, 2017. gada novembrī par godu valsts svētkiem organizētie lāpu gājienu virknē Krievijas informācijas resursu, tajā skaitā televīzijas kanālā "Звезда", mērķtiecīgi tika atainoti kā "pierādījums nacistiskās ideoloģijas atbalstam" Latvijas sabiedrībā. Savukārt Latvijā veidotā interneta vietne "baltijalv.lv" vienā no savām publikācijām 11. novembra lāpu gājienu nodēvēja par pasākumu, kas organizēts "Waffen SS" leģionāru piemiņai".

Arī jau iepriekš minēto pakāpenisko pāreju uz mācībām latviešu valodā vispārējās izglītības iestādēs Krievijas izmantotie informācijas resursi mērķtiecīgi lietoja vēstījuma par "fašisma atdzimšanu" konstruēšanai. Piemēram, *Sputnik* Latvijas versijā tika identificēti mēģinājumi pielīdzināt Latvijā plānoto

pakāpenisko pāreju uz mācībām latviešu valodā vispārējās izglītības iestādēs Ukrainas valdības valodas politikai, kas tāpat mērķtiecīgi tika iekadrēta "fašisma" rāmējumā.

Šādas saturiskās konstrukcijas, piemeklējot visdažādākos notikumus, lai, atkarībā no konkrētās publikācijas, sižeta vai reportāžas mērķa, tos aprakstītu kā apliecinājumu "fašisma atdzimšanai", DP vērtējumā apliecināja "fašisma" jēdziena tendenciozu un nekritisku lietojumu. Tādējādi Krievijas izmantotos informācijas resursus patērējošai auditorijai tika piedāvāts šķietami viegli izprotams skaidrojums norisēm kā Latvijā, tā starptautiskajā politikā. Vienlaikus aizvadītais gads apliecināja, ka Krievijas izmantoto informācijas resursu saturā līdzīgu funkciju izpilde tiek atvēlēta arī "rusofobijas" jēdzienam – ikviena rīcība, kas neatbilst Krievijas interesēm, varēja tikt pasniegta kā "rusofobijas" kārtējā izpausme.

Secinājumi un prognozes

- Krievijas informatīvās ietekmes centieni, tostarp tā dēvēto interneta troļļu un *botu* aktivitātes, ir vērsti uz to, lai Latvijas informatīvo telpu piepildītu ar manipulatīvi veidotu informāciju. Šo pasākumu potenciālais mērķis ir panākt, lai uz šādas informācijas pamata Latvijas sabiedrībā veidotos un nostiprinātos Krievijas ģeopolitiskajām interesēm atbilstoša izpratne un uzskati par Latvijas valstisko neatkarību, suverenitāti, teritoriālo vienotību, valsts varu, valsts iekārtu un valsts drošību.
- Latvijas informatīvās telpas analīze aizvadītajā gadā liecināja par Krievijas ģeopolitisko interešu un ārpolitikas mērķu realizēšanai veidoto vēstījumu regulāru klātbūtni arī Latvijas krievu valodā iznākošajos informācijas resursos. Līdz ar to Latvijas sabiedrības daļai, kas patērē vienīgi krievu valodas medijus un informācijas resursus, bija ierobežota pieeja kvalitatīvam un no ārvalstu propagandas ietekmes brīvam mediju saturam.
- Latvijas informatīvās telpas drošības garantēšanai svarīga ir iedzīvotāju izpratne par Krievijas izmantoto informācijas resursu darbības patiesajiem mērķiem. Tāpat par vitāli svarīgām ir uzskatāmas iniciatīvas, ar kuru palīdzību tiek nodrošināta sabiedrības medijpratības līmeņa celšana.
- Krievijas propagandas mērķiem izmantoto informācijas resursu plašā klātbūtne Latvijas informatīvajā telpā rada arī tiešu apdraudējumu Latvijas mediju videi. Šādu aktivitāšu rezultātā neizbēgami tiek grauta Latvijā strādājošo no Krievijas propagandas brīvo mediju reputācija un uzticība to sniegtajai informācijai. Tāpēc, ņemot vērā apstākli, ka neatkarīgi un spēcīgi mediji ir demokrātiskas sabiedrības viens no balstiem, Latvijas mediju vides pašregulācijas spējām ir vienlīdz nozīmīga loma Latvijas informatīvās telpas drošības nodrošināšanā, lai nepieļautu Krievijas izmantoto informācijas resursu un to satura veidotāju darba metožu

(piemēram, melu un dezinformācijas izplatīšanas, satura pirkšanas) kļūšanu par vispārpieņemtu praksi.

- DP rīcībā esošā informācija neliecina, ka 2018. gadā Krievijas informatīvās ietekmes centieni varētu mazināties. Gluži pretēji, ņemot vērā starptautisko pieredzi, līdz ar rudenī gaidāmajām Saeimas vēlēšanām Krievijas izmantotie informācijas resursi var kalpot par noderīgu platformu arvien mērķtiecīgāku pasākumu izvēršanai nolūkā ietekmēt

sabiedrisko domu Latvijā atbilstoši Kremļa ārpolitikas mērķiem.

- Vienlaikus jāapzinās, ka mēģinājumos ietekmēt lēmumu pieņemšanas procesus Latvijā Krievijas izmantotajos informācijas resursos izvērstās kampaņas piedzīvos neveiksmi, ja tām pretī stāsies saliedēta un izglītota sabiedrība, kas spēs, identificējot daudzus dezinformācijas gadījumus, norobežoties no šajos resursos izplatītā satura.

4. Pretterorisms

Aizvadītajā gadā terorisms joprojām bija viens no galvenajiem draudiem Eiropas drošībai. Lai gan Latvijā terorisma draudu līmenis saglabājās zems, terorisma draudu daudzveidība un izplatība kontinentā kopumā ir ilgtermiņa riska faktors, kas var nelabvēlīgi ietekmēt arī mūsu valsts nacionālo drošību. Šā iemesla dēļ apsteidzošas informācijas iegūšana par Latvijas iedzīvotāju radikalizēšanos, sadarbība ar ārvalstu partneru dienestiem, kā arī pretterorisma sistēmas attīstība atbilstoši aktuālajām terorisma draudu tendencēm arī 2017. gadā bija starp DP prioritārajiem darbības virzieniem.

DP kā galvenā pretterorisma pasākumus koordinējošā iestāde Latvijā 2017. gadā turpināja veicināt starpinstitucionālo sadarbību starp pretterorisma pasākumos iesaistītajām institūcijām, attīstot to gatavību veikt preventīvus un reaģēšanas pasākumus terorisma draudu pieauguma gadījumā. Tāpat DP apsekoja kritiskās infrastruktūras un cilvēku masveida pulcēšanās objektus, sniedzot rekomendācijas par nepieciešamajiem uzlabojumiem šo objektu drošības stiprināšanai. Savukārt sadarbībā ar tirdzniecības centru “Mols” tika organizētas ikgadējās plaša mēroga pretterorisma mācības “Hermejs 2017”. Šo mācību laikā tika pārbaudītas pretterorisma pasākumos iesaistīto institūciju spējas reaģēt gadījumā, ja noticis teroristu uzbrukums cilvēku masveida pulcēšanās objektiem.

4.1. Terorisma draudu tendences Eiropā

Aizvadītajā gadā dažāda mēroga un rakstura terorisma incidenti notika vairākās Eiropas valstīs. Plaša mēroga terora akti, kas prasīja lielu upuru skaitu, notika Lielbritānijā, Zviedrijā un Spānijā. Vienlaikus islāmistu teroristi turpināja organizēt uzbrukumus pret Eiropas valstu pilsoņiem arī citos pasaules reģionos. DP rīcībā esošā informācija liecina, ka aizvadītajā gadā vairākās Eiropas valstīs notika 20 terora akti, no kuriem pieci

bija plaša mēroga uzbrukumi. Turklāt Eiropas specdienestiem izdevās novērst vēl vismaz 37 terora aktus, kā arī pretterorisma operācijās tika apturēta dažādās terorisma atbalsta aktivitātēs iesaistītu personu darbība.

Līdzīgi kā iepriekš, arī aizvadītajā gadā nozīmīgākos terorisma draudus Eiropas drošībai turpināja radīt islāmistu teroristu grupējums *Daesh*, kura sludinātā ideoloģija veicināja Eiropas musulmaņu radikalizāciju un pievēršanos terorismam. Savukārt galvenie terorisma draudu subjekti Eiropā joprojām bija tā dēvētie pašmāju teroristi, kuri nereti rīkojas individuāli (*solo* teroristi).

Eiropas valstīs plānoto un veikto terora aktu analīze apliecina, ka terorisma draudu situācija Eiropā kļūst arvien komplicētāka, islāmistu teroristiem turpinot meklēt aizvien jaunus paņēmienus un mērķus uzbrukumu organizēšanai. Aizvadītajā gadā visbiežāk islāmistu teroristi uzbrukumus veica, izmantojot aukstos ieročus (nažus un mačetes) vai iebraucot ar automašīnu cilvēku pūlī. Joprojām aktuāla ir arī improvizēto spridzekļu izmantošana. Tāpat palielinājās to gadījumu skaits, kad islāmistu teroristi uzbrukumu veikšanai izmantoja vairākus darbības veidus vienlaicīgi, piemēram, automašīnas iebraukšanu pūlī un auksto ieroču pielietošanu. Savukārt starp uzbrukumu mērķiem turpināja dominēt cilvēku masveida pulcēšanās objekti, atklātām gājēju ielām kā salīdzinoši brīvi pieejamām vietām kļūstot par vienu no galvenajiem mērķiem. Ņemot vērā šādu darbības veidu salīdzinoši vienkāršo īstenošanu, potenciālo upuru skaitu un sasniedzamo aģiotāžu, uzbrukumu atklātām cilvēku masveida pulcēšanās vietām atkārtotās ir iespējama arī nākotnē.

Neskatoties uz to, ka 2017. gadā *Daesh* militārie zaudējumi apgrūtināja grupējuma spējas plānot un īstenot uzbrukumus Eiropā, *Daesh* turpināja veidot un izplatīt propagandas

2017. gadā Eiropā notika pieci plaša mēroga terora akti:

- 22. martā Londonā, uzbrucējam iebrucot cilvēkos uz gājēju ielas un pēc tam turpinot uzbrukumu ar nažiem;
- 7. aprīlī Stokholmā, uzbrucējam iebrucot cilvēku pūlī;
- 22. maijā Mančestrā, improvizētā spridzekļa sprādziens koncerta laikā;
- 3. jūnijā Londonā, vairākiem uzbrucējiem iebrucot cilvēkos uz gājēju ielas un pēc tam turpinot uzbrukumu ar nažiem;
- 17. augustā Barselonā, uzbrucējam iebrucot cilvēku pūlī uz populāras gājēju ielas.

materiālus nolūkā pārliecināt Eiropā dzīvojošos atbalstītājus veikt uzbrukumus savas mītnes zemēs. DP vērtējumā islāmistu teroristu veidoto propagandas materiālu pieejamība internetā palielina personu radikalizēšanās riskus. Internets teroristu grupējumiem joprojām ir nozīmīgākā platforma, kur tie aktīvi un agresīvi izplata savus propagandas materiālus. Atzīmējams, ka *Daesh* internetā savu propagandu izplata dažādās valodās, turklāt Eiropā dzīvojošie grupējuma atbalstītāji to tulko konkrētajās valstīs dominējošajās valodās, veicinot šo propagandas materiālu tālāku izplatību. Šajos propagandas materiālos *Daesh* sniedz gan detalizētus uzbrukuma darbības veidu aprakstus, gan arī ideoloģisko motivāciju saviem atbalstītājiem.

Pēdējo gadu notikumi parāda, ka Eiropā dzīvojošie islāmistu var radikalizēties salīdzinoši strauji – dažu nedēļu laikā – un pieņemt lēmumu par uzbrukuma veikšanu. Turklāt lielākā daļa no radikalizācijas gadījumiem notiek individuāli.

4.2. Terorisma draudu tendences Latvijā

Aizvadītajā gadā Latvijā nenotika teroristu organizēti uzbrukumī, tomēr DP rīcībā esošā informācija liecina, ka vairāki Latvijas iedzīvotāji turpināja uzturēties teroristu kontrolētajos reģionos un tur iesaistīties teroristiskās aktivitātēs. Tāpat dienesta uzmanības lokā joprojām ir vairāki Latvijas iedzīvotāji, kuru paustie uzskati liecina par radikalizācijas risku.

2017. gadā Latvijas musulmaņu kopienas aktivitātēm bija izteikti iekšējs raksturs un tām nebija tiešas ietekmes uz drošības situāciju Latvijā. Arī vairums Latvijā dzīvojošo musulmaņu ir neatņemama Latvijas sabiedrības daļa, kas ciena Latvijas likumus un vērtības. Vienlaikus DP ir identificējusi vairākus kopienas pārstāvjus, kuri izrāda interesi par radikālo islāma interpretāciju. DP veiktā analīze apliecina, ka šo Latvijas musulmaņu kopienas pārstāvju radikalizēšanos neietekmē kopienas lūgšanu namos sludinātā islāma interpretācija. Tā vietā potenciālo radikalizēšanos ietekmē personīgie un ārējās ietekmes

apstākļi, piemēram, studijas valstīs ar teroristu grupējumu paaugstinātu klātbūtni, saskarsme ar islāma radikālo interpretāciju ieslodzījuma vietās, kā arī interneta vietnēs pieejamie *Daesh* un citu teroristu grupējumu propagandas materiāli.

Radikalizācijas riskam var būt pakļauti dažādu sociālo grupu pārstāvji, neatkarīgi no dzimuma, vecuma, etniskās izcelsmes vai profesionālās nodarbošanās. Tomēr jāatzīmē, ka par vienu no galvenajām riska grupām Latvijā var uzskatīt konvertītus. Šo faktu apstiprina arī vairāku konvertītu – gan vīriešu, gan sieviešu – uzturēšanās Sīrijā un pievienošanās *Daesh*. Turklāt atsevišķu Latvijā dzīvojošu konvertītu vidū ir novērota interese par *Daesh* ideoloģiju un grupējuma veiktajām aktivitātēm, tāpēc pastāv šo personu tālākas radikalizācijas risks. DP vērtējumā arī Latvijas konvertītu studijas valstīs ar nozīmīgu teroristu grupējumu klātbūtni rada radikalizācijas riskus, kas saistīti ar potenciālu pievēršanos islāma radikālajai interpretācijai šo studiju laikā. Tāpat līdz šim konstatētās tendences liecina, ka arī ieslodzījuma vietās esošie konvertīti un konvertīti ar garīgās veselības traucējumiem ir pakļauti paaugstinātam radikalizācijas riskam.

Līdz šim saskaņā ar Krimināllikuma 77.¹ pantu par prettiesisku piedalīšanos bruņotā konfliktā Sīrijā DP ir ierosinājusi četrus kriminālprocesus. DP rīcībā esošā informācija liecina, ka šobrīd Sīrijā/Irākā atrodas vairāki Latvijas musulmaņu kopienas pārstāvji. Šīs personas ir gan, iespējams, iesaistījušās tur notiekošajā bruņotajā konfliktā, gan veikušas dažāda veida atbalsta aktivitātes, tajā skaitā nodarbojušās ar *Daesh* propagandas materiālu izplatīšanu. Sīrijā/Irākā joprojām uzturas bijušais Latvijas Islāma kultūras centra priekšsēdētājs Oļegs Petrovs, kurš ir saglabājis autoritāti atsevišķu Latvijas musulmaņu kopienas pārstāvju vidū un turpina nodarboties ar *Daesh* propagandas izplatīšanu latviešu un krievu valodā.

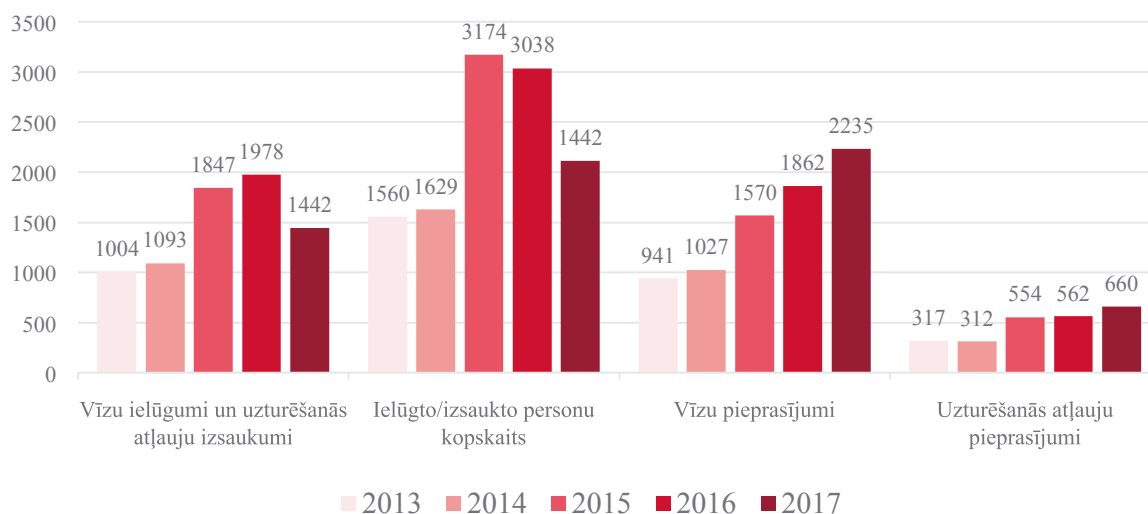
2017. gada novembrī otrās instances tiesa piesprieda pirmajam “pārnācējam” no Sīrijas Mārtiņam Grīnbergam desmit gadus un trīs mēnešus ilgu cietumsodu par nelikumīgu dalību bruņotā konfliktā Sīrijā un par iesaistīšanos noziedzīgā organizācijā. Kaut arī minētais spriedums ir pārsūdzēts un nav galīgs, tomēr jau šā gadījuma izmeklēšana parādīja, ka plaši pieejamais radikālā islāma propagandas klāsts internetā var veicināt arī Latvijas musulmaņu radikalizāciju.

4.3. Ārvalstnieku iecelošanas kontrole

DP līdzdarbojas ārvalstnieku iecelošanas kontrolē, veicot pārbaudi⁸ ārvalstniekiem no valstīm ar teroristisku grupējumu paaugstinātu klātbūtni vai citiem ar terorismu saistītiem riskiem. Aizvadītajā gadā, salīdzinot ar iepriekšējo, bija vērojams vīzu

8 Visu to valstu, kuru pilsoņiem, izsniedzot vīzu vai uzturēšanās atļauju, veic papildu pārbaudi, sarakstu nosaka Ministru kabineta 2010. gada 21. jūnija noteikumi Nr. 554 “Noteikumi par valstīm, kuru pilsoņiem, izsniedzot vīzu vai uzturēšanās atļauju, veic papildu pārbaudi” (turpmāk – riska valstu saraksts).

DP VEIKTO PĀRBAUŽU DINAMIKA

un uzturēšanās atļauju pieprasījumu no šādām valstīm kritums. Tika pārbaudīti 1 442 vīzu ielūgumu un uzturēšanās atļauju pieprasījumi par kopumā 2 115 personām. Papildus DP veica arī 2 235 ārvalstnieku vīzu pieprasījumu un 660 uzturēšanās atļauju pieprasījumu pārbaudi.

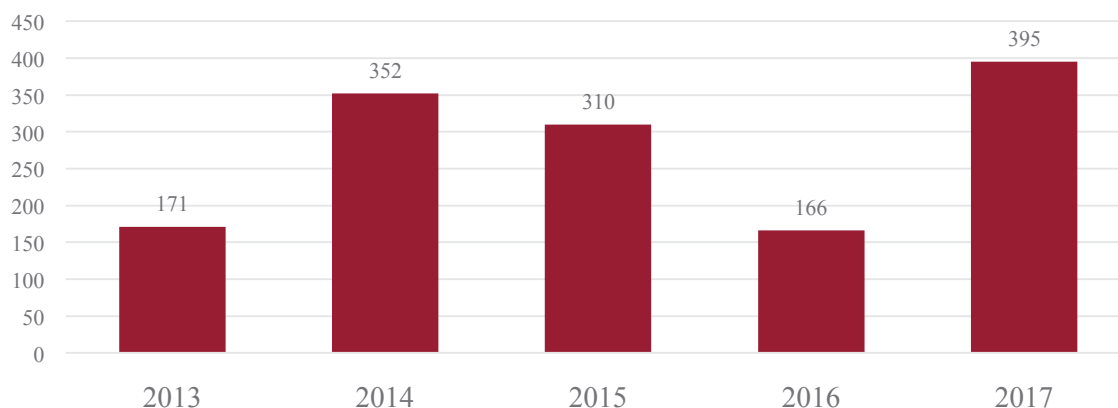
Veikto pārbažu rezultātā 172 gadījumos DP rosināja atteikt vīzas izsniegšanu, piecos – samazināt ieceļošanas dienu skaitu, bet 37 – apstiprināt ar DP specifiskiem norādījumiem. Savukārt no pārbaudītajiem uzturēšanās atļauju pieprasījumiem 27 gadījumos rosināts atteikt uzturēšanās atļaujas, 161 – apstiprināt ar citiem komentāriem.

Pārbaudāmo ārzemnieku vidū dominēja četras kategorijas – tūristi, studenti, darba ņēmēji un uzņēmumu amatpersonas. Studiju iespējas Latvijas augstākajās mācību iestādēs bija viens no galvenajiem iemesliem, kas pamudināja Latvijā ieceļot personas no valstīm ar teroristu grupējumu paaugstinātu klātbūtni. Joprojām pastāv riski, ka, uzdodoties

par studentiem, Latvijā var ieceļot radikāli tendētas personas. Minētais nodrošinātu šādām personām arī iespēju brīvi pārvietoties citu Šengenas zonas valstu teritorijās, tāpēc rūpīga šo personu pārbaude ir svarīgs priekšnoteikums ne tikai Latvijas, bet kopējās Eiropas drošības nodrošināšanai.

Terorisma draudu tendenču analīze liecina, ka teroristiskās organizācijas var izmantot arī bēgļu plūsmu, lai uz Eiropu nosūtītu potenciālos teroristus. Līdz ar to aizvadītajā gadā DP turpināja patvēruma meklētāju pieprasījumu padziļinātu izvērtēšanu. 2017. gadā DP kopumā veica 395 patvēruma meklētāju pārbaudes. No riska valstīm (Afganistānas, Libānas, Bangladešas un citām valstīm) patvērumu Latvijā pieprasīja 31 persona (2016. gadā 57 personas), bet 21 personai DP rosināja atteikt patvēruma piešķiršanu. Vienlaikus veikto pārbažu ietvaros netika konstatēti fakti, kuri liecinātu par personu piederību vai atbalstu teroristu grupējumiem un/vai radikālām organizācijām.

PATVĒRUMA MEKLĒTĀJU PĀRBAUŽU DINAMIKA DP

Aizvadītajā gadā DP turpināja arī to patvēruma meklētāju pārbaudes, kuri tika pārvietoti vai pārmitināti no Grieķijas, Itālijas un Turcijas, atbilstoši Eiropas Savienības patvēruma meklētāju pārvietošanas un pārmitināšanas programmai. Šo pasākumu ietvaros, DP sadarbībā ar Valsts robežsardzi un Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi veica pārvietoto un pārmitināmo patvēruma meklētāju atlasīšanu un pārbaudi. Atlases un pārbaudes procedūru ietvaros, sadarbībā ar Latvijas vēstniecību Turcijā DP pārstāvji veica patvēruma meklētāju intervijas. Aizvadītajā gadā DP kopumā veica 142 pārvietojamo un pārmitināmo patvēruma meklētāju pārbaudi, kas ir aptuveni trešdaļa (35,9%) no visiem pārbaudītajiem patvēruma meklētājiem. Pārbaudes rezultātā netika gūta informācija par iespējamajiem riskiem no patvēruma meklētāju puses, kas liegtu šo personu pārvietošanu vai pārmitināšanu uz Latviju.

4.4. Preventīvie pasākumi

Aizvadītajā gadā DP turpināja darbu pie preventīvās nacionālās pretterorisma sistēmas attīstības. 2017. gadā dienests sadarbībā ar citām valsts iestādēm izstrādāja Nacionālā pretterorisma plāna atbalsta plānus, kuros noteikta atbildīgo institūciju rīcība gadījumā, ja tiek izsludināts paaugstināts, augsts vai īpaši augsts terorisma draudu līmenis.

Lai pārbaudītu pretterorisma sistēmā iesaistīto institūciju spējas reaģēt terorisma incidenta gadījumā, 2017. gada septembrī DP organizēja nacionāla līmeņa pretterorisma mācības “Hermejs 2017”. Mācības norisinājās tirdzniecības centra “Mols” telpās, un tajā piedalījās vairāk nekā 300 personu no desmit institūcijām. Mācību laikā tika īstenots plašs pretterorisma pasākumu kopums – iesaistīto institūciju apziņošana, personāla un tehnikas ierašanās un izvietošana notikuma vietā, informācijas par apdraudējumu iegūšana un analizēšana, lēmumu pieņemšana un koordinēšana, kā arī kļūmju atbrīvošanas operācijas plānošana un īstenošana, medicīniskās palīdzības sniegšana un izmeklēšanas darbību īstenošana. Pēc mācībām, pamatojoties uz gūtajiem secinājumiem, tika pilnveidoti rīcības mehānismi un sadarbības procedūras, lai nodrošinātu iespējami labāku pretterorisma pasākumos iesaistīto institūciju gatavību reaģēt terorisma draudu gadījumā.

Tāpat 2017. gadā DP organizēja galda mācības “Sarkanais kods 2017” pretterorisma preventīvajos pasākumos iesaistītajām institūcijām. Mācību mērķis bija apzināt institūciju gatavību paaugstināt preventīvos pretterorisma pasākumus, ja tiek paaugstināts terorisma draudu līmenis. Papildus mācību ietvaros tika veicināta arī iesaistīto institūciju izpratne par dienestu sadarbību, īpašu uzsvāru liekot uz resursu iesaisti un pārdali, ja dažādos valsts reģionos ir atšķirīgi terorisma draudu līmeņi.

Nacionālā līmeņa pretterorisma mācības “Hermejs 2017” tirdzniecības centra “Mols” telpās.

Vienlaikus aizvadītajā gadā DP turpināja darbu kritiskās infrastruktūras objektu drošības kontroles jomā. Kopumā tika veikta 46 kritiskās infrastruktūras objektu apsekošana un izstrādātas 18 rekomendācijas drošības režīma pasākumu pilnveidei šajos objektos. Tāpat aizvadītajā gadā dienests veica kritiskās infrastruktūras objektu un cilvēku masveida pulcēšanās vietu personāla, sprāgstvielu prekursoru komersantu, valsts institūciju darbinieku un amatpersonu izglītošanu par drošības jautājumiem pretterorisma jomā. Kopumā šajās apmācībās piedalījās 926 personas.

Ilustratīvs foto

Papildus tam tika organizēti reģionālo semināru cikli, kuru ietvaros par aktualitātēm pretterorisma jomā tika informētas pašvaldību amatpersonas, kā arī dažādu valsts institūciju reģionālo struktūrvienību pārstāvji. Kopumā tika organizēti septiņi semināri, kuros piedalījās vairāk nekā 100 personas. Tāpat DP rīkoja informatīvos seminārus Rīgas lielāko tirdzniecības centru, viesnīcu un restorānu asociācijas pārstāvjiem, kā arī apsardzes komercsabiedrību darbiniekiem. Semināru dalībnieki tika informēti par aktuālajām terorisma draudu tendencēm Eiropā un tika skaidrota DP loma cilvēku masveida pulcēšanās objektu fiziskās drošības pasākumu plānošanā un īstenošanā.

DP arī turpināja darbu gan ar sabiedrību kopumā, gan ar konkrētām grupām, kuru pārstāvji ikdienā var nonākt saskarē ar radikalizētām personām. Šis sadarbības mērķis bija informēt par pazīmēm, kas var liecināt par personas radikalizāciju un vairot sabiedrības spējas savlaicīgi reaģēt, saskaroties ar radikalizācijas riskiem. 2017. gadā DP izstrādāja arī vairākus pretterorisma tematiem veltītus informatīvos materiālus, kuri ir pieejami dienesta mājaslapā.⁹

Aizvadītajā gadā DP turpināja attīstīt 2015. gadā izveidotā nacionālā kontaktpunkta ziņošanai par aizdomīgiem darījumiem ar sprāgstvielu prekursoriem, to zādzībām un pazušanas gadījumiem darbu. Dienests organizēja semināru, lai informētu par aktualitātēm sprāgstvielu prekursoru aprītē iesaistīto uzņēmumu pārstāvjus, kā arī sniegtu ieskatu par to, kā atpazīt aizdomīgu darījumu; par rīcību, ja konstatētas sprāgstvielu prekursoru zādzības vai pazušanas gadījumi.

4.5. Gaisa kuģu pasažieru datu reģistra izveide

2017. gadā DP turpināja darbu pie Gaisa kuģu pasažieru datu reģistra (turpmāk – Reģistrs) sistēmas pilnveidošanas. Reģistrs ir valsts informācijas sistēma, kura mērķis ir identificēt teroristisku aktivitāšu veikšanā vai citu smagu noziegumu izdarīšanā iesaistītas personas un sniegt nepieciešamo informāciju kompetentajām iestādēm terorisma un citu smagu vai sevišķi smagu noziegumu novēršanai, atklāšanai, kā arī valsts drošības apdraudējumu novēršanai.

2017. gada 3. aprīlī stājās spēkā Gaisa kuģu pasažieru datu apstrādes likums, uzliekot gaisa pārvadātājiem par pienākumu nosūtīt pasažieru datus to automatizētai iekļaušanai Reģistrā. Savukārt 28. aprīlī tika pieņemts Eiropas Komisijas Īstenošanas lēmums (2017/759), kas uzliek par pienākumu ES dalībvalstīm nodrošināt gaisa pārvadātājiem iespēju nosūtīt pasažieru datus, izmantojot noteiktos datu kanālus un formātus. Lai nodrošinātu gan Īstenošanas lēmuma, gan 2016. gada 27. aprīļa Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2016/681 par pasažieru datu reģistra datu izmantošanu teroristisku nodarījumu un smagu noziegumu novēršanai, atklāšanai, izmeklēšanai un saukšanai pie atbildības par tiem, prasību ieviešanu un transponēšanu nacionālajos normatīvajos aktos, tika uzsākta Reģistra sistēmas pilnveidošana, kā arī sadarbībā ar Iekšlietu ministriju izstrādāti nepieciešamie grozījumi nacionālajos normatīvajos aktos.

Tāpat aizvadītajā gadā tika veikti darbi Reģistra integrācijai ar gaisa pārvadātāju rezervācijas un izlidošanas kontroles sistēmām, identificējot un īstenojot nepieciešamos sistēmas pielāgojumus. Testa režīmā tika uzsākta vairāku gaisa pārvadātāju pasažieru datu saņemšana un pārbaude. Aizvadītajā gadā tika veikta arī daudzpusīga Reģistra sistēmas funkcionalitātes testēšana un identificēti nepieciešamie papildinājumi tās uzlabošanai. Šādu uzlabojumu mērķis ir nodrošināt pēc iespējas mazāku administratīvo slogu gaisa pārvadātājiem, vienlaikus ievērojot visas noteiktās personas datu aizsardzības un informācijas drošības prasības.

2017. gadā DP turpināja sadarbību ar MIDD un SAB, kā arī tiesībsaizsardzības iestādēm, lai skaidrotu Reģistra sistēmas funkcionalitāti un gaisa kuģu pasažieru datu saņemšanas kārtību. Informāciju par pasažieriem no sistēmas varēs saņemt tikai Gaisa kuģu pasažieru datu apstrādes likumā noteiktās kompetentās iestādes pēc tiesneša piekrišanas šādas informācijas izsniegšanai.

⁹ Sk. DP mājaslapā sadaļu "Informatīvie materiāli". Pieejams: <http://www.dp.gov.lv/lv/noderigi/informativi-materiali/>.

Secinājumi un prognozes

- Līdz ar kontroles zaudēšanu pār teritorijām Sīrijā un Irākā ir būtiski ierobežotas *Daesh* spējas tiešā veidā sagatavot kaujiniekus uzbrukumu veikšanai Eiropā. Taču *Daesh* turpina nodarboties ar propagandas materiālu mērķtiecīgu radīšanu un izplatīšanu nolūkā veicināt Eiropā dzīvojošu personu radikalizēšanos un tādējādi mudinot tos veikt terora aktus. Minētais apliecina, ka tuvākajā laikā drošības situācija Eiropā būtiski neuzlabosies. Tā vietā prognozējams, ka islāmistu teroristi turpinās meklēt aizvien jaunus paņēmienus un metodes uzbrukumu veikšanai Eiropas valstīs.
- Aizvadītajā gadā Eiropas valstīs plānoto un veikto terora aktu analīze liecina, ka islāmistu teroristi uzbrukumus veica vai plānoja to darīt, izmantojot galvenokārt aukstos ieročus vai iebrucot ar automašīnu cilvēku pūlī. Tādējādi secināms, ka islāmistu teroristi meklē pēc iespējas vienkāršākus veidus terora aktu īstenošanai. Vienlaikus ilgtermiņa terorisma attīstības tendences liecina, ka arī šaujamieroči un improvizētie spridzekļi saglabājas kā aktuāls teroristu darbības veids.
- Latvijā par vienu no galvenajām radikalizēšanās riska grupām, kas potenciāli var iesaistīties teroristiskās darbībās, ir uzskatāmi konvertīti. Līdzšinējās tendences ļauj prognozēt, ka arī turpmāk šādu personu iespējamās radikalizēšanās riskus palielinās studijas valstīs ar teroristisko organizāciju paaugstinātu klātbūtni, saskarsme ar islāma radikālo interpretāciju ieslodzījuma vietās, kā arī interneta vietnēs pieejamie teroristu grupējumu propagandas materiāli.
- Starptautiskā pieredze un DP veiktā analīze liecina, ka tieši *Daesh* izplatītā propaganda ir uzskatāma par paaugstinātu riska faktoru. Tāpēc, ņemot vērā atsevišķu Latvijas musulmaņu kopienas pārstāvju vidū novēroto interesi par *Daesh* ideoloģiju un grupējuma veiktajām aktivitātēm, nevar izslēgt iespēju, ka arī atsevišķi Latvijā dzīvojošie islāmticīgie varētu iesaistīties teroristiska rakstura aktivitātēs.
- Saglabājas risks, ka Latvijā no terorisma riska valstīm studentu piesegā var ieceļot radikāli tendētas personas. Starptautiskā pieredze liecina, ka arī ārvalstu studenti no valstīm ar teroristisko organizāciju klātbūtni saglabājas kā paaugstinātam radikalizācijas riskam pakļauto personu kategorija, kas potenciāli var iesaistīties teroristiska rakstura aktivitātēs.

5. Ekonomiskā drošība

Ekonomiskās suverenitātes jomā aizvadītajā gadā jāatzīmē vairāki svarīgi notikumi, kas ilgtermiņā varētu uzlabot Latvijas ekonomiskās drošības vidi, potenciāli ierobežojot nevēlamu ārvalstu interesi un centienus iegūt vai palielināt ietekmi valstij svarīgos ekonomikas sektoros. Starp tiem īpaši izceļami Saeimā pieņemtie grozījumi Nacionālās drošības likumā, kuri definē nacionālajai drošībai nozīmīgas komercsabiedrības un paredz tām noteiktus ierobežojumus. Šie grozījumi dod arī tiesības valdībai lemt par to, vai kādas personas varēs iegūt būtisku ietekmi nacionālajai drošībai nozīmīgās komercsabiedrībās. Tādējādi valsts efektīvāk varēs aizsargāt savas ekonomiskās un nacionālās drošības intereses tādās svarīgās jomās kā dabas gāzes un elektroenerģijas tirgus, telekomunikāciju nozare, kā arī informatīvā telpa. Vienlaikus šie grozījumi uzliek arī papildus pienākumus dienestam, vērtējot ar potenciālām izmaiņām nacionālajai drošībai nozīmīgās komercsabiedrības saistītus riskus.

Ņemot vērā minēto, ekonomiskās suverenitātes nodrošināšana aizvadītajā gadā turpināja saglabāt savu aktualitāti nacionālās drošības garantēšanas kontekstā, līdz ar to arī DP ikdienas darbībā šim jautājumam tika veltīta liela uzmanība. Šajā jomā būtiska loma tika atvēlēta pretizlūkošanas un operatīvās darbības pasākumu īstenošanai. Tāpat DP valsts augstākajām amatpersonām sniedza analītisku vērtējumu par aktuālu jautājumu ietekmi uz mūsu valsts ekonomisko suverenitāti un nacionālo drošību kopumā.

Vienlaikus DP ekonomiskās drošības nodrošināšanas jomā arī turpināja ārvalstu investoru pārbaudes, īpašu uzmanību pievēršot ārvalstniekiem, kuri investīcijas Latvijā veikuši ar mērķi iegūt termiņuzturēšanās atļauju (turpmāk – TUA).

5.1. Enerģētiskā drošība

Aizvadītajā gadā Latvijā tika turpināts dabasgāzes tirgus liberalizācijas process, kam ilgtermiņā ir potenciāls būtiski uzlabot Latvijas ekonomiskās drošības vidi.

Saskaņā ar vēl 2016. gadā pieņemtiem grozījumiem Enerģētikas likumā no 2017. gada 3. aprīļa dabasgāzes tirdzniecību Latvijā var veikt ikviens uzņēmums, kas ir reģistrēts gāzes tirgotāju reģistrā un noslēdzis līgumu ar pārvades un sadales pakalpojumu sniedzējiem. Sekojot šīm izmaiņām, tika sperti tālākie nozīmīgie soļi tirgus liberalizācijas virzienā, no kuriem viens bija uzņēmuma AS “Latvijas Gāze” reorganizācija. Proti, 2016. gadā tika dibināts jauns uzņēmums AS “Conexus Baltic Grid”, kas pārņēma AS “Latvijas Gāze” aktīvus – Inčukalna pazemes gāzes krātuvi un maģistrālos gāzes vadus. Tādējādi AS “Conexus Baltic Grid” ir kļuvis par Baltijas reģionam stratēģiski svarīgās Inčukalna pazemes gāzes krātuves operatoru.

Tomēr, lai arī dabasgāzes tirgus liberalizācija Latvijā formāli tika veikta, joprojām konkurence šajā tirgū ir salīdzinoši ierobežota. DP vērtējumā joprojām ir svarīgi, lai dabasgāzes tirgus liberalizācijas process Latvijā tiktu mērķtiecīgi turpināts, nodrošinot, ka patērētājiem Latvijā būtu pieejami konkurētspējīgi piedāvājumi no dažādiem dabasgāzes tirdzniecības uzņēmumiem.

Dabasgāzes tirgus liberalizācijas procesa ietvaros līdz 2017. gada beigām AS “Conexus Baltic Grid” akcionāriem, kas vienlaikus bija arī AS “Latvijas gāze” akcionāri, bija jāpārdod sev piederošās uzņēmuma kapitāldaļas. Ņemot vērā nepieciešamību nodrošināt Latvijas nacionālās intereses dabasgāzes tirgū un

ietekmi uz Inčukalna pazemes gāzes krātuves izmantošanu, Ministru kabinets pieņēma lēmumu izmantot pirmpirkuma tiesības un izteikt esošajiem AS “Conexus Baltic Grid” akcionāriem piedāvājumu par tiem piederošo kapitāldaļu iegādi. 2017. gada beigās darījumam ar Latvijas valsti par AS “Conexus Baltic Grid” akciju pārdošanu piekrita uzņēmumi “Uniper Ruhrgas International GmbH” un SIA “Itera Latvija”. Šajā procesā DP veica pastāvīgu ar AS “Conexus Baltic Grid” kapitāldaļu iegādes darījumu saistīto potenciālo risku izvērtējumu un informēja lēmumu pieņemšanā iesaistītās amatpersonas. DP vērtējumā, pēc šā darījuma ir jāturpina konsekventa politika, lai Inčukalna pazemes gāzes krātuve kļūtu par vienu no svarīgākajiem elementiem vienotajā Baltijas valstu enerģētikas tirgū, nodrošinot iespēju tajā uzglabāt dabas gāzes rezerves citām reģiona valstīm. Ar dabasgāzes tirgus liberalizāciju saistītiem jautājumiem DP uzmanība būs pievērsta arī 2018. gadā.

5.2. Tranzīts

Tranzīta nozarē, kas turpināja balstīties galvenokārt uz kravu pārvadājumiem no Krievijas, nebija novērojamas nozīmīgas izmaiņas, salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem. Aizvadītajā gadā turpinājās tranzīta kravu samazinājums Latvijas tranzīta koridorā, ko galvenokārt izjuta Latvijas dzelzceļa sistēma un trīs lielākās ostas. Šāda tendence bija prognozējama un vērojama jau iepriekš, un ir saistīta ar Krievijas īstenotu ilgtermiņa politiku, kas vērsta uz kravu pārorientēšanu uz savām ostām. Vienlaikus no Krievijas transportēto kravu apjoma samazinājuma tendence kļuva izteiktāka nekā iepriekš. Krievija konsekventi turpināja īstenot kravu pārvirzīšanu no Baltijas valstu tranzīta koridoriem uz savām ostām un minēto procesu ietekmēja atsevišķu politisko un ekonomisko faktoru mijiedarbība. Līdztekus ekonomiskiem apsvērumiem, Krievijas rīcību uz Latviju transportēto kravu apjoma ierobežošanas jautājumā ietekmēja arī politiski lēmumi, kas tika īstenoti, izmantojot administratīvas metodes. Krievija palielināja administratīvo spiedienu, lai kravu īpašnieki Krievijā izvēlētos pārtraukt sadarbību ar Latvijas ostu termināļiem.¹⁰

Tomēr līdzšinējais kravu apjoma samazinājuma temps Latvijas tranzīta koridorā kopumā vērtējams kā mērens. Šāda tendence varētu saglabāties arī turpmāk, kas dod Latvijas

tranzīta nozares uzņēmumiem un par nozari atbildīgajām valsts institūcijām laiku, lai reaģētu uz prognozējamo kravu apjoma samazinājumu un piemērotos jaunajiem apstākļiem. Aktivitātes, kas tika īstenotas, lai mēģinātu saglabāt noteiktu Krievijas kravu plūsmu uz Latviju, nav devušas vēlamo rezultātu un nozares interesēs ir turpināt attīstīt alternatīvus pakalpojumus tranzīta un loģistikas jomā. Latvijas tranzīta nozares spēlētājiem šis pārejas posms būtu jāizmanto, lai mainītu un pārorientētu savu darbību līdzīgi, kā to ir spējuši daudzi ražotāji, kas savai produkcijai ir atraduši jaunus noieta tirgus.

Vienlaikus 2017. gadā notikušie procesi apliecināja, ka alternatīvu kravu piegādātāju piesaiste ir ilgtermiņa process un, piemēram, Ķīnas kravu transportēšanā ievērojams progress nenotika. Jārēķinās, ka kravu piesaistes procesā pastiprinās reģionālā konkurence un līdzīgas iniciatīvas tiek īstenotas arī Latvijas kaimiņvalstīs.

Vienlaikus ir jāatzīmē arī pozitīvas tendences, piemēram, kravu pieaugums autopārvadājumu jomā, kā arī konteineru pārvadājumu apjoma palielinājums Latvijas dzelzceļa infrastruktūrā. Tas liecina, ka kravu reģionā un tālākos tirgos pietiek, bet ir jāprot pielāgoties situācijai un jāspēj konkurēt, lai tās piesaistītu.

Atzīmējams, ka transporta jomā nacionālā, reģionālā un Eiropas mērogā viena no iespējām un alternatīvām, kam ir potenciāls būtiski uzlabot ekonomiskās drošības vidi Latvijā kopumā, DP vērtējumā ir dzelzceļa projekts “Rail Baltica”. 2017. gadā Baltijas valstu parlamenti ratificēja iepriekš valdību vadītāju parakstīto līgumu par “Rail Baltica” īstenošanu, kas atkārtoti apliecināja, ka Baltijas valstis apņemas īstenot uzsāktu projektu. Minētais politiskais lēmums vērtējams kā pozitīvs signāls “Rail Baltica” tālākajai virzībai, tomēr šā projekta virzībai Latvijā ir jāklūst aktīvākai un mērķtiecīgākai un tieši nākamajos gados būs jāpanāk būtisks progress projekta īstenošanā. DP vērtējumā ir nepieciešams nodrošināt mērķtiecīgāku un kvalitatīvāku “Rail Baltica” projekta vadību, lai 2019. gadā tiktu uzsākts dzelzceļa infrastruktūras būvniecības posms. Pie projekta saskaņoti būtu jāstrādā visiem iesaistītajiem subjektiem, lai panāktu tā īstenošanu.

Ilustratīvs foto

¹⁰ 2017. gadā periodiski bija novērojams, ka Krievijas valsts uzņēmums “Krievijas dzelzceļi” tikai daļēji apstiprināja dzelzceļa kravas vagonu pieprasījumus no Latvijas, tādējādi ierobežojot diennaktī uz Latviju nosūtāmo kravas vagonu skaitu.

5.3. Finanšu drošība

Finanšu sektoru regulējošo normatīvo aktu pilnveidošanas un banku darbības uzraudzības rezultātā aizvadītajā gadā turpināja samazināties ārvalstu klientu noguldījumu apjoms Latvijas komercbankās. Tomēr ārvalstu klientu kapitāla klātbūtne turpināja radīt riskus Latvijas finanšu sektora reputācijai un uzticamībai ārvalstīs.

Finanšu un kapitāla tirgus komisijas veikto banku darbības pārbažu laikā atsevišķās bankās tika konstatēti pārkāpumi, kas saistīti ar normatīvo aktu prasību neievērošanu noziedzīgi iegūtu līdzekļu un terorisma finansēšanas novēršanas jomā. Minēto pārkāpumu rezultātā vairākām Latvijas bankām tika piemēroti naudas sodi un uzlikts par pienākumu pilnveidot banku iekšējās procedūras.

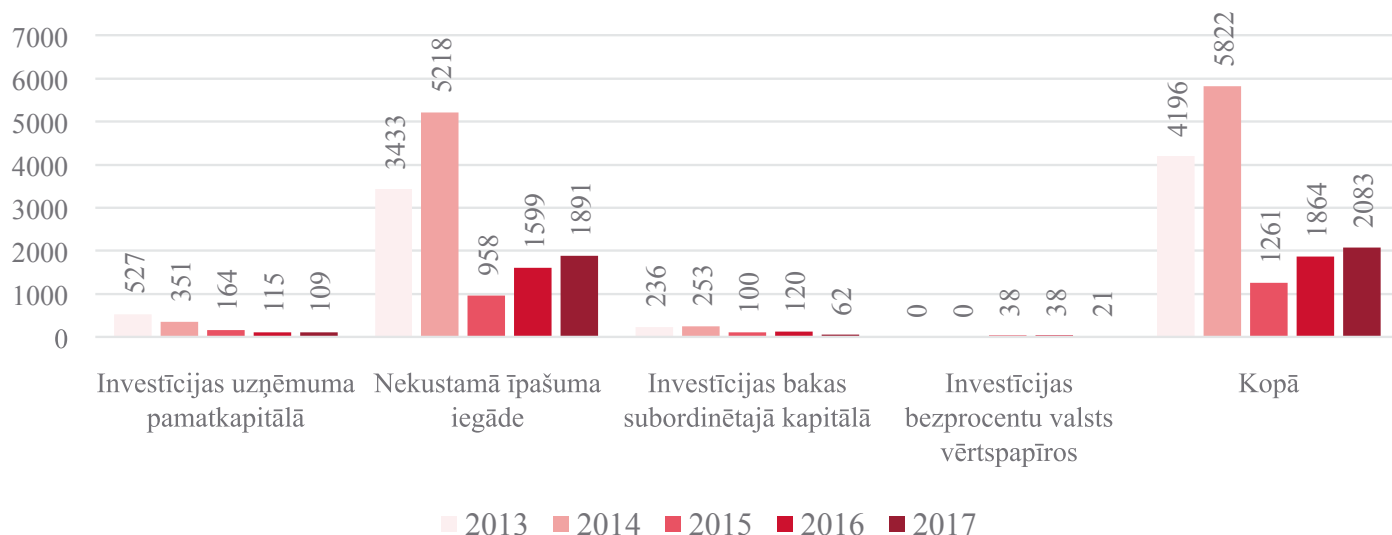
Neraugoties uz mēģinājumiem pilnveidot finanšu sektora uzraudzību, atsevišķas bankas aizvadītajā gadā turpināja orientēt savu darbību uz neskaidras izcelsmes ārvalstu finanšu līdzekļu apkalpošanu, kas banku īpašniekiem nodrošināja peļņu. Aktuālie šā gada notikumi Latvijas finanšu sektorā apliecināja, ka šāds darbības modelis ietver sevī nopietnus riskus banku ilgtspējīgai funkcionēšanai starptautiskā līmenī. Ņemot vērā konstatētās tendences, Latvijas finanšu sistēmas uzraudzība saglabās aktualitāti arī turpmāk un būtisks aspekts tajā būs sadarbība un informācijas apmaiņa ar ārvalstu partneriem.

5.4. Termiņuzturēšanās atļaujas apmaiņā pret investīcijām

2017. gadā savu aktualitāti DP darbībā saglabāja to ārzemnieku pārbaudes, kuri TUA vēlas iegūt, pamatojoties uz investīcijām Latvijā atbilstoši Imigrācijas likuma 23. panta pirmās daļas 28., 29., 30 un 31. punktam (turpmāk – TUA apmaiņā pret investīcijām).¹¹ DP kā kompetentās institūcijas pienākumos ietilpst izvērtēt TUA izsniegšanas riskus to pieprasītājiem un sniegt atzinumu Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldei, kas attiecīgi pieņem lēmumu par TUA izsniegšanu, atteikumu izsniegt TUA vai izsniegtās TUA anulēšanu.

Kopumā aizvadītajā gadā Latvijā TUA apmaiņā pret investīcijām tika izsniegtas 2 083 personām, no kurām pirmreizēji šādas kategorijas TUA ieguva 424 personas jeb viena piektā daļa (20%). Tomēr no pārbaudīto viedokļa vienlīdz būtiska kategorija ir arī personas, kuras uz TUA pretendē jau atkārtoti – aizvadītajā gadā TUA izsniegšana apmaiņā pret investīcijām atkārtoti tika vērtēta lielākoties tām personām, kuras to pirmreizēji saņēmušas 2012. gadā, un šādas TUA atkārtoti uz pieciem gadiem tika izsniegtas 1 659 personām. Līdz ar to likumsakarīgi arī 2017. gadā TUA dinamiku ietekmēja ārzemnieku, kuri ieguvuši TUA šīs programmas ietvaros pirms pieciem gadiem, interese to pagarināt uz nākamajiem pieciem gadiem. Vienlaikus to ārzemnieku interese, kuri vēlas iegūt TUA apmaiņā pret investīcijām pirmreizēji, turpināja samazināties.

TUA PIEPRASĪTĀJU DINAMIKA UN SADALĪJUMS PĒC INVESTĪCIJU VEIDA

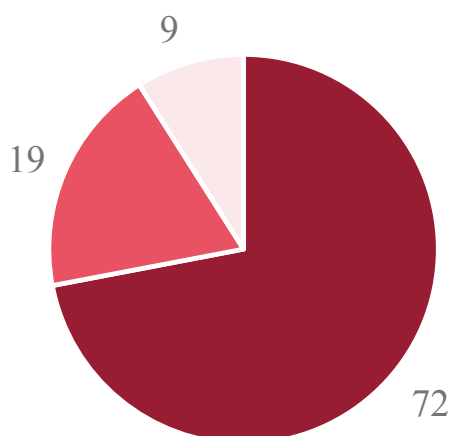

¹¹ Imigrācijas likuma 23. panta pirmās daļas 28. punkts nosaka TUA piešķiršanu uz laiku, kas nepārsniedz piecus gadus, ja persona veikusi ieguldījumu kapitālsabiedrības pamatkapitālā (50 000 – 100 000 EUR apmērā, atkarībā no nodarbināto skaita un gada apgrozījuma bilances) un samaksu valsts budžetā 10 000 EUR; 29. punkts – ja persona Latvijā iegādājusies un viņam pieder viens funkcionāli saistīts nekustamais īpašums, kura vērtība ir vismaz 250 000 EUR (vai ārpus likumā noteiktām teritorijām – divi šāda veida īpašumi par kopējo vērtību 250 000 EUR), ja tiek izpildītas arī citas likumā noteiktās prasības; 30. punkts – ja personai ir pakārtotas saistības ar Latvijas Republikas kredītiestādi ne mazāk kā 280 000 EUR apmērā, pieprasot pirmreizēju TUA, viņš samaksā valsts budžetā 25 000 EUR; 31. punkts – pamatojoties uz investīcijām bezprocentu valsts vērtspapīros par nominālvērtību 250 000 EUR, samaksājot valsts budžetā 25 000 EUR.

Nemainīgi lielākā interese ārzemnieku vidū ir iegūt TUA, pamatojoties uz Latvijā veiktu nekustamā īpašuma iegādi. Interesentu skaits (1 891) gan nenozīmē būtiskas investīcijas nekustamajos īpašumos, jo pirmreizēji uz šāda pamata 2017. gadā pieprasītas tikai 302 TUA, kas aptver ne tikai tā dēvētos investorus, bet arī viņu ģimenes locekļus, kuri tiesīgi pretendēt uz TUA, neveicot citas investīcijas. Nākamās divas izplatītākās pozīcijas aizvadītajā gadā bija – par investīcijām uzņēmumu pamatkapitālā un par investīcijām bankas subordinētajā kapitālā, attiecīgi pieprasītas 109 un 62 TUA, no kurām pirmreizēji – 85 un 23 TUA. Savukārt par investīcijām bezprocentu valsts vērtspapīros tika pieprasīta 21 TUA, no kurām 14 pieprasītas pirmreizēji. Tādējādi aizvadītajā gadā saglabājās jau 2016. gadā konstatētā tendence pirmreizēju tā dēvēto investoru intereses samazinājumā, kas DP vērtējumā pamatojama ne tikai ar rūpīgāku Latvijas valsts institūciju darbu šo pretendentu finanšu līdzekļu izcelsmes pārbaudei, bet arī ar Krievijas ekonomiskās situācijas svārstībām un izmaiņām Krievijas normatīvajā regulējumā.

ĪEMESLI, KAS BIJA PAR PAMATU ROSINĀT ATTEIKT VAI ANULĒT TUA (%)

- Pretizlūkošanas riski
- Ekonomiskie riski
- Riski konstitucionālajai iekārtai

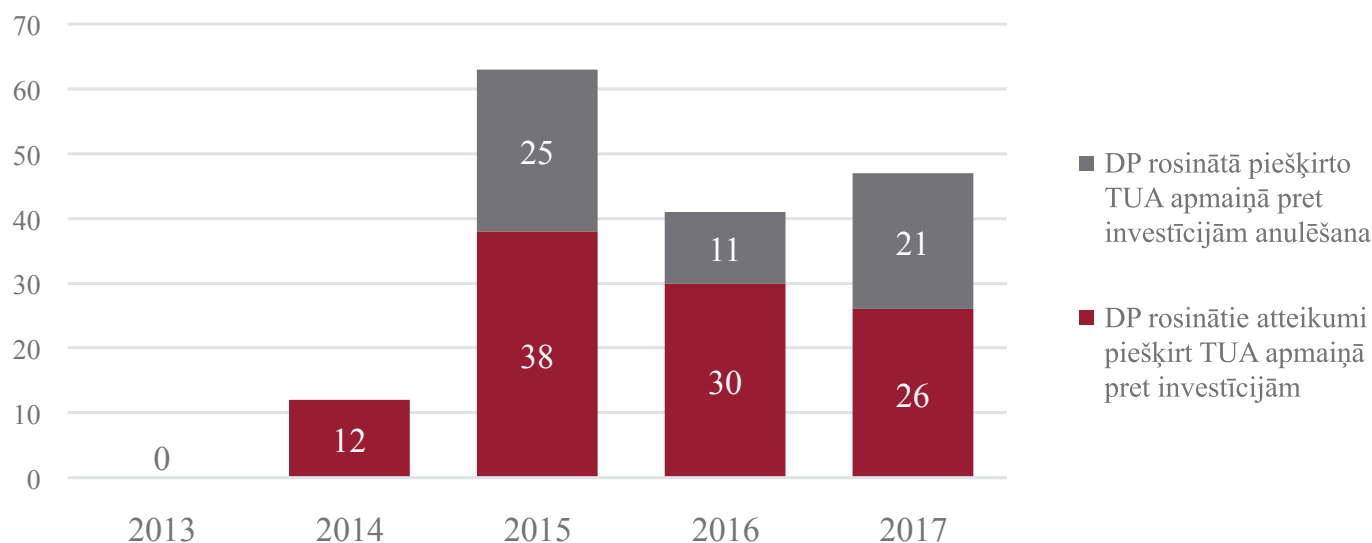
Kopumā TUA pretendentu sadalījumā pa valstīm dinamika būtiskas izmaiņas nav novērojamas. Krievijas pilsoņi joprojām veido lielāko īpatsvaru TUA saņēmēju vidū – 1 493, kas ir 73% no kopējā TUA pretendentu skaita. Aiz Krievijas otro vietu arī 2017. gadā saglabāja Ukrainas pilsoņi – 128 (6%), kam sekoja Ķīnas pilsoņi – 113 (6%), Uzbekistānas pilsoņi – 89 (4%), Kazahstānas pilsoņi – 87 (4%) un citu valstu pilsoņi – 152 (7%). Tāpat izceļams apstāklis, ka kopumā 97 personas bija no valstīm, kas iekļautas riska valstu sarakstā.

Balstoties uz DP rīcībā esošo informāciju, aizvadītajā gadā dienests rosināja TUA nepiešķirt 26 ārzemniekiem. Vienlaikus, turpinot arī to ārzemnieku, kuri TUA saņēmuši iepriekš un kuri veic tās ikgadējo reģistrāciju, atkārtotu izvērtēšanu, DP rosināja piešķirto TUA anulēt 21 ārzemniekam. Atteikuma vai anulēšanas nepieciešamību pamatā noteica DP rīcībā esoša negatīva informācija un konstatētie riski Latvijas nacionālajai drošībai, kas savukārt ir tiesisks pamats ierobežot ārzemnieku atrašanos Latvijā, tajā skaitā arī liegt tiesības iegūt TUA:

- 72% gadījumu tika konstatēti pretizlūkošanas riski, proti, TUA pretendents tiek vai var tikt izmantots ārvalstu spēcīgu dienestu aktivitātēs, kas vērstas pret Latvijas interesēm;
- 19% gadījumu tika konstatēti ekonomiskie riski, kas lielākoties bija saistīti ar aizdomām par iespējamu nelegālu finanšu līdzekļu legalizāciju, kā arī tie bija gadījumi, kad pret personām viņu mītnes valstīs bija uzsākti kriminālprocesi par ekonomiskajiem noziegumiem lielos apmēros;
- 9% gadījumu tika konstatēti citi apdraudējumi nacionālajai drošībai, to skaitā riski valsts konstitucionālajai iekārtai, piemēram, personu saistība ar Krievijas īstenoto tautiešu politiku.

DP vērtējumā Latvijas tiesiskajā regulējumā šobrīd ir panākts samērīgs risinājums starp ārvalstu investoru piesaistes interesēm, no vienas puses, un nacionālās drošības interešu aizsardzību, no otras puses. Kaut arī epizodiski tiek rosināts pārvērtēt vai samazināt noteikto veicamo investīciju apjomu TUA saņemšanai, tomēr minētajam pašreizējos apstākļos nebūtu pamata, jo gan investīciju apjomam, gan valsts īstenoto pārbaužu apjomam jābūt tādām, kas atturētu ārvalstniekus no negodprātīgas šīs programmas izmantošanas savās interesēs.

DP ROSINĀTO TUA ATTEIKUMU UN ANULĒŠANU DINAMIKA

Secinājumi un prognozes

- Lēmums valsts īpašumā iegādāties daļu no AS “Conexus Baltic Grid” kapitāldaļām ir vērtējams kā viens no būtiskiem elementiem, lai ilgtermiņā nodrošinātu, ka dabasgāzes tirgū Latvijā ir pārstāvētas valsts intereses. Vienlaikus AS “Conexus Baltic Grid” kapitāldaļu atsavināšanas process vēl nav noslēdzies un uzņēmuma darbības efektivitāte arī turpmāk būs aktuāls jautājums.
- Krievija joprojām ir galvenais kravu avots un svarīgs sadarbības partneris tranzīta nozares uzņēmumiem Latvijā. Tomēr no Krievijas transportēto kravu apjoms visticamāk turpinās samazināties un alternatīvu kravu piesaistes process kļūs arvien nozīmīgāks. “Rail Baltica” projekta efektīva īstenošana ir viens no līdzekļiem, kā palielināt Latvijas konkurētspēju nākotnē, tāpēc tā virzībai ir jābūt starp galvenajām transporta attīstības politikas prioritātēm.
- Ārvalstu klientu noguldījumu apjoms Latvijas finanšu sektorā joprojām ir salīdzinoši liels, kas piesaista mūsu stratēģisko partneru uzmanību. Tāpēc šajā jomā nepieciešama stingra valsts institūciju uzraudzība, lai tā neatstātu negatīvu ietekmi uz Latvijas starptautisko sadarbību un valsts prestižu.
- Atbilstoši iepriekš prognozētajam, arī 2017. gadā turpināja samazināties to ārzemnieku skaits, kuri pirmreizēji pretendē uz TUA apmaiņā pret investīcijām Latvijā. Visizteiktāk samazinās interese par iespēju iegūt TUA apmaiņā pret ieguldījumu nekustamajā īpašumā, savukārt, piemēram, interesentu skaits iegūt TUA apmaiņā pret ieguldījumu uzņēmuma pamatkapitālā palika nemainīgs. Šāda tendence, ņemot vērā ekonomisko un politisko situāciju Krievijā, kuras pilsoņi joprojām sastāda lielāko TUA apmaiņā pret investīcijām pretendentu daļu, DP vērtējumā saglabāsies arī turpmāk.
- Šobrīd tiesiskais regulējums Latvijā TUA apmaiņā pret investīcijām piešķiršanas jomā DP vērtējumā ir atbilstošs, lai dienests spētu efektīvi izvērtēt un novērst ar šo programmu saistītos pretizlūkošanas riskus, kā arī riskus valsts ekonomiskajai un konstitucionālajai drošībai.

6. Pirmstiesas izmeklēšana

Līdzās pretizlūkošanas un operatīvajam darbam DP ir tiesīga veikt arī pirmstiesas izmeklēšanu. Ievērojot apstākli, ka izmeklēšana nav tipiska drošības iestāžu funkcija, kriminālizmeklēšanas jomā DP ir noteikta šaura, specifiska kompetence. Proti, DP ir tiesīga izmeklēt noziedzīgus nodarījumus valsts drošības jomā un valsts drošības iestādēs, kā arī gadījumos, ja to DP ir uzdevis izmeklēt ģenerālprokurors. Turklāt DP ir vienīgā no trim valsts drošības iestādēm Latvijā, kura ir tiesīga veikt pirmstiesas izmeklēšanu. Tāpēc arī aizvadītajā gadā DP galvenokārt veica tādu noziedzīgu nodarījumu izmeklēšanu, kas rada draudus valsts drošībai kā, piemēram, spiegošanu, valsts noslēpuma izpaušanu, starptautisko organizāciju un Latvijas Republikas noteikto sankciju pārkāpšanu, nelikumīgu piedalīšanos bruņotā konfliktā u.c.

Aizvadītajā gadā DP kopumā uzsāka 23 kriminālprocesus, savukārt vēl četri kriminālprocesi tika saņemti no citām izmeklēšanas iestādēm. Kriminālprocesi, līdzīgi kā iepriekšējos periodos, tika uzsākti, pamatojoties uz DP iegūto informāciju, fizisku vai juridisku personu iesniegumiem un citu tiesībsargāšanas institūciju sniegto informāciju, kā arī izdalot tos no DP lietvedībā esošajiem citiem kriminālprocesi. Savukārt 37 gadījumos DP pieņēma lēmumu atteikt uzsākt kriminālprocesu, jo notikušajā netika konstatēts Kriminālprocesa likumā noteiktais pamats kriminālprocesa ierosināšanai.

Atzīmējams, ka DP mērķtiecīgi ir veikusi pasākumus, lai dienesta lietvedībā esošie kriminālprocesi atbilstu valsts drošības iestādes kompetencei, kas pamato kriminālprocesu skaitlisko samazinājumu pēdējo gadu laikā. Vienlaikus, kaut arī kvantitatīvi izmeklējamu noziegumu skaits salīdzinājumā ar, piemēram, 2014. gadu, kad tika uzsākti 44 kriminālprocesi, ir sarucis, aizvadītajā gadā būtiski turpināja pieaugt izmeklēšanas apjoms uzsāktajos kriminālprocesos to komplicētības un

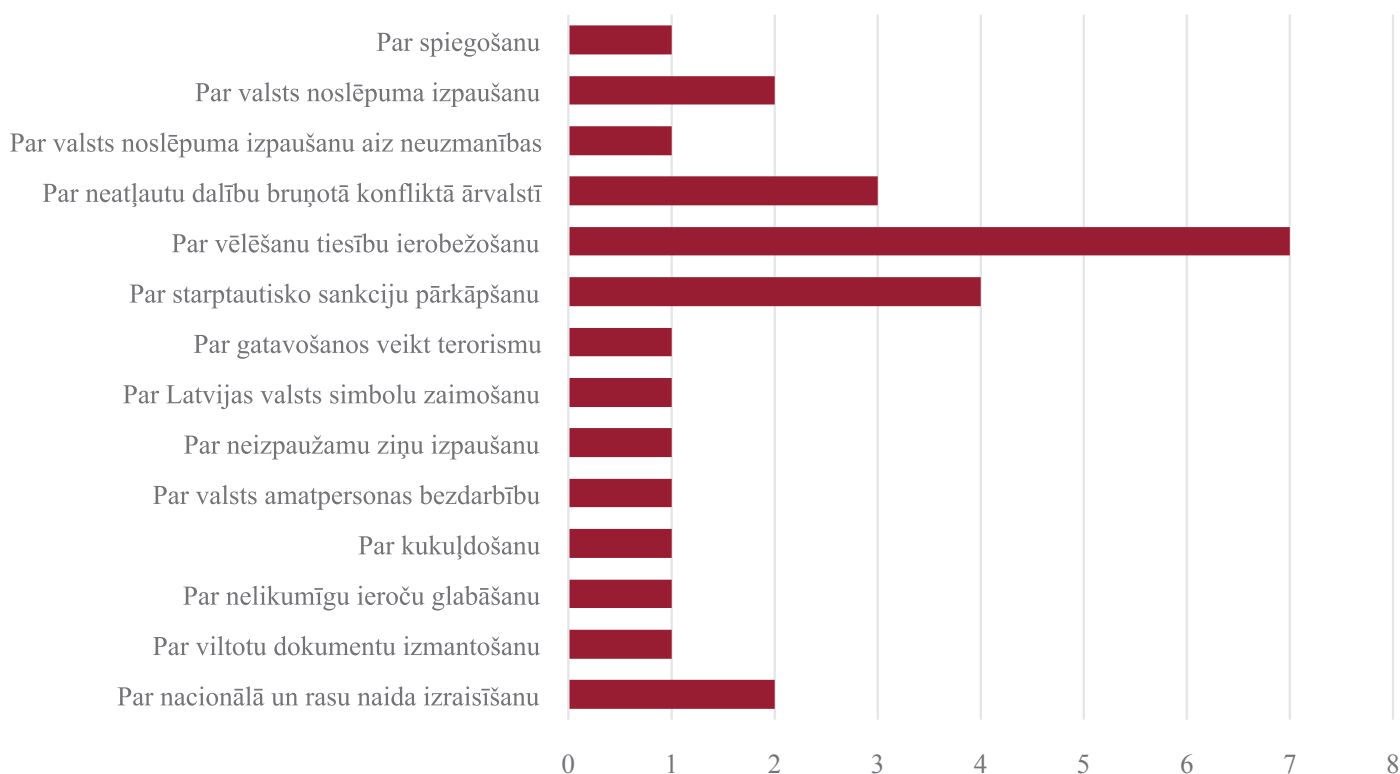
sarežģītības dēļ. Šajā ziņā īpaši izceļamas lietu kategorijas, kas saistītas ar spiegošanu, valsts noslēpuma nelikumīgu izpaušanu, starptautisko organizāciju noteikto sankciju pārkāpšanu, kā arī Latvijas valstspiederīgo iesaistīšanos ārpus Latvijas teritorijas izveidotās noziedzīgās organizācijās vai arī piedalīšanos ārvalstīs notiekošos bruņotos konfliktos.

2017. gada 3. jūnijā norisinājās Latvijas Republikas pilsētas domes un novada domes (pašvaldību) vēlēšanas, kuru sekmīgai nodrošināšanai DP pievērsa pastiprinātu uzmanību, pārbaudot vairāk nekā 100 tā dēvētos signālus par iespējamām pārkāpumiem, kuru pārbaude ir dienesta kompetencē. Turklāt no saņemtajiem signāliem teju puse tika saņemti tieši vēlēšanu dienā. Veicot informācijas pārbaudi, vairums no šiem signāliem neapstiprinājās, tomēr septiņos gadījumos informācijas tālākai pārbaudei DP uzsāka kriminālprocesu. Uz šā pārskata sagatavošanas brīdi trīs no minētajiem kriminālprocesi ir izbeigti noziedzīga nodarījuma sastāva trūkuma dēļ, savukārt divi – nodoti prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai, kamēr vēl divos kriminālprocesos izmeklēšana turpinās.

Tāpat uz šā pārskata sagatavošanas brīdi DP prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai ir nodevusi 2017. gada noslēgumā uzsāktu kriminālprocesu pret Latvijas pilsoni par spiegošanu, kas ir otrais prokuratūrai nodotais šāda veida kriminālprocess kopš neatkarības atjaunošanas.

Kopumā aizvadītajā gadā DP uz prokuratūru kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtīja deviņus kriminālprocesus, rosinot uzsākt kriminālvajāšanu pret deviņām personām, no kurām trīs bija valsts amatpersonas. Starp kriminālvajāšanai nosūtītajiem kriminālprocesi viens bija jau minētais kriminālprocess par tā dēvēto balsu pirkšanu 2017. gadā notikušo pašvaldību vēlēšanu laikā, kā arī trīs citi 2017. gadā uzsākti kriminālprocesi – viens par valsts noslēpuma izpaušanu aiz neuzmanības,

2017.GADĀ DP IEROSINĀTIE UN NO CITĀM IESTĀDĒM SAŅEMTIE KRIMINĀLPROCESI

viens par neizpaužamu ziņu izpaušanu un vēl viens par šaujamieroču sastāvdaļu un munīcijas neatļautu glabāšanu. Starp kriminālvajāšanai nosūtītajiem bija arī trīs 2016. gadā uzsākti kriminālprocesi – par spiegošanu, par valsts noslēpuma apzinātu izpaušanu un par viltotu dokumentu izmantošanu un savas identitātes slēpšanu, kā arī divi 2015. gadā uzsākti kriminālprocesi – par neatļautu piedalīšanos militārā konfliktā Austrumukrainā.

Aizvadītajā gadā DP izbeidza 15 tās lietvedībā esošos kriminālprocesus. No tiem 11 gadījumos šāds lēmums tika pieņemts saistībā ar iestājušos noilgumu, kamēr trīs gadījumos

šāds lēmums tika pieņemts noziedzīga nodarījuma sastāva neesamības dēļ, bet vienā gadījumā – sakarā ar to, ka nav iespējams savākt papildus pierādījumus. Vienā gadījumā DP kriminālprocesu atbilstoši kompetencei nosūtīja Valsts policijai.

Tāpat atzīmējams, ka 2017. gadā DP tika saņemti un izpildīti trīs starptautiskās palīdzības lūgumi no ārvalstu tiesību aizsardzības iestādēm.

Uzsākot 2018. gadu, DP lietvedībā bija 79 kriminālprocesi, tajā skaitā 20 kriminālprocesi, kas uzsākti 2017. gadā, septiņi – 2016. gadā, desmit – 2015. gadā, 42 – 2014. gadā vai senāk.

Secinājumi un prognozes

- 2016. gadā Saeimā tika pieņemti valsts drošībai nozīmīgi grozījumi Krimināllikumā. Šie grozījumi dienestam ir radījuši nozīmīgus priekšnoteikumus, lai pret to personu radīto apdraudējumu, kas Latvijā veic informācijas iegūšanu ārvalsts specdienestu uzdevumā, vērštos arī ar krimināltiesiskiem instrumentiem. Ievērojot apstākli, ka DP rīcībā esošā informācija neliecina par, piemēram, Krievijas specdienestu pret Latviju vērsto aktivitāšu mazināšanos, arī turpmāk DP prioritāte būs tieši ar spiegošanu saistītu nodarījumu un nelikumīgu darbību ar valsts noslēpuma objektiem atklāšana un novēršana.

- Līdzīgi kā aizvadītajā gadā notikušās pašvaldību vēlēšanas, arī 2018. gada Saeimas vēlēšanas būs notikums, kas prasīs nozīmīgu DP resursu iesaisti brīvu un demokrātisku vēlēšanu nodrošināšanai atbilstoši dienestam noteiktajai kompetencei gan pretizlūkošanas, gan pirmstiesas izmeklēšanas jomā. DP vērtējumā vēlēšanu brīvas izvēles ietekmēšana ir vērtējama kā viens no būtiskākajiem valsts demokrātiskās iekārtas apdraudējumiem, jo brīvu un godīgu vēlēšanu norise ir uzskatāma par vienu no mūsu konstitucionālās iekārtas balstiem.

- Latvijas valstspiederīgo izceļošana uz bruņotu konfliktu zonām, lai pievienotos tur izveidotām noziedzīgām organizācijām, turpina radīt būtiskus riskus arī Latvijas nacionālajai drošībai. Šādu gadījumu izmeklēšana un vainīgo personu saukšana pie atbildības arī turpmāk būs viena no DP darba prioritātēm. Vienlaikus atzīmējami aizvadītajā gadā izdarītie grozījumi Nacionālās drošības likumā, ar ko ieviests jauns tiesisks instruments – iespēja noteikt izceļošanas aizliegumu personām, kuras ārpus Latvijas plāno iesaistīties bruņotā konfliktā, teroristiskās darbībās vai citās darbībās, kā rezultātā ir pietiekams pamats uzskatīt, ka persona pēc atgriešanās Latvijā apdraudēs tās nacionālo drošību. Minētie grozījumi dos iespēju dienestam nepieciešamības gadījumā rīkoties arī preventīvi.
- Neskatoties uz to, ka Latvijā terorisma draudu līmenis saglabājas zems, DP ir konstatējusi atsevišķu personu pastiprinātu interesi ne tikai par iespēju izceļot uz Sīriju, lai pievienotos *Daesh* vai citām ar terorismu saistītām noziedzīgām organizācijām, bet arī par iesaistīšanos šādu organizāciju propagandas izplatīšanā. Atzīmējams, ka citu valstu pieredze apliecina terorisma propagandas ierobežošanas nozīmīgo lomu šādu nodarījumu prevencijā. Uz šā pārskata sagatavošanas brīdi Saeimā otrajā lasījumā ir pieņemti nozīmīgi grozījumi Krimināllikumā, kas paredz ar terorismu saistītos nodarījumus izcelt atsevišķā nodaļā, cita starpā nosakot kriminālatbildību par terorisma publisku slavināšanu vai attaisnošanu, kā arī par terorismu slavinošu vai attaisnojošu materiālu izplatīšanu. Šādu grozījumu pieņemšana dos iespēju DP vērsties pret terorisma propagandas aktivitātēm ar krimināltiesiskiem līdzekļiem, tādējādi mazinot ar to saistītos riskus.

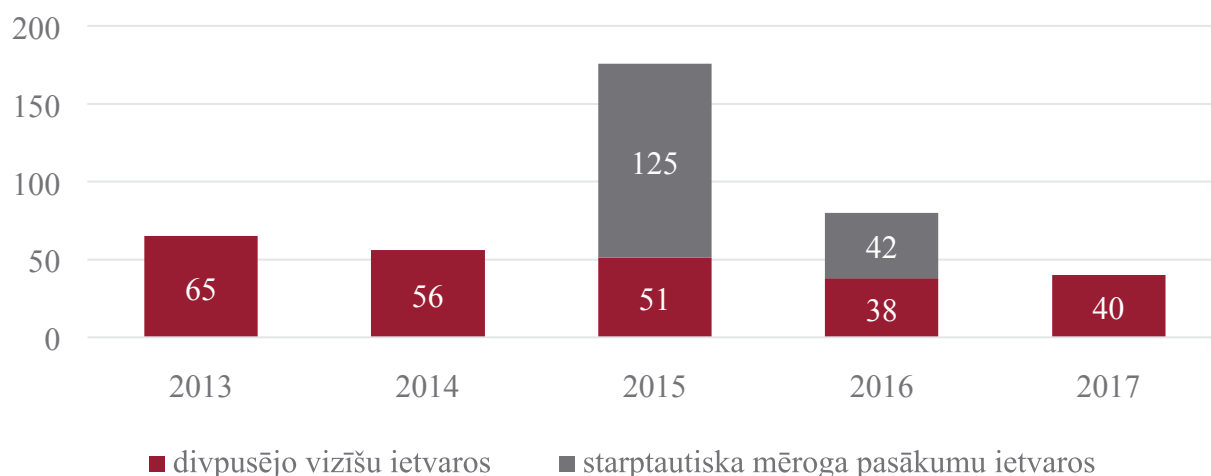

7. Valsts augstāko amatpersonu aizsardzība

DP veic valsts augstāko amatpersonu – Latvijas Republikas Saeimas priekšsēdētāja un Ministru prezidenta – aizsardzību ikdienā, kā arī nodrošina aizsargājamo ārvalstu un starptautisko organizāciju amatpersonu drošību viņu vizītes laikā Latvijā.¹² DP ir arī atbildīga par drošības pasākumu koordinēšanu augsta līmeņa pasākumos, kuros piedalās DP aizsargājamās amatpersonas, kas tiek īstenots ciešā sadarbībā ar citām valsts un pašvaldību institūcijām. Tāpat DP jāaizsargā amatpersonas, kurām radies pēkšņs apdraudējums, vai ja to uzdevis Ministru kabinets vai Saeima.

Drošības pasākumi, kurus DP organizē un nodrošina pastāvīgi vai piesaistot citas valsts un pašvaldību institūcijas, var aptvert personu nodrošināšanu ar miesassargu eskortu, transportlīdzekļu eskortu, dzīvesvietas apsardzi, darbavietas apsardzi, pagaidu uzturēšanās vietu apsardzi, kā arī informācijas nesankcionētas iegūšanas novēršanu. Visi pasākumi tiek plānoti un īstenoti, pamatojoties uz dienesta veikto apdraudējuma analīzi, atbilstoši kurai tiek izvēlēti konkrēti drošības pasākumi, to apjoms un īstenošanas kārtība.

ĀRVALSTU UN STARPTAUTISKO ORGANIZĀCIJU/INSTITŪCIJU PĀRSTĀVJU VIZĪŠU DROŠĪBAS GARANTĒŠANA

¹² Latvijas Republikas Valsts prezidenta un aizsargājamo ārvalstu militāro un starptautisko aizsardzības organizāciju amatpersonu apsardzi nodrošina Nacionālo bruņoto spēku Militārā policija.

Aizvadītajā gadā DP veica aizsardzības pasākumu kopumu, lai aizsargātu Saeimas priekšsēdētāju un Ministru prezidentu gan ikdienā, gan apmeklējot pasākumus Latvijā un ārvalstīs. Kopumā aizvadītajā gadā DP organizēja un nodrošināja Saeimas priekšsēdētājas drošību deviņu ārvalstu un piecu nacionāla mēroga vizīšu laikā, savukārt Ministru prezidenta drošību – 21 ārvalstu un desmit nacionāla mēroga vizīšu laikā. DP organizēja un nodrošināja arī 40 ārvalstu, starptautisko organizāciju un institūciju pārstāvju aizsardzību viņu vizīšu laikā Latvijā. Salīdzinot ar iepriekšējiem diviem gadiem (2015. gadā Latvija bija prezidējošā valsts Eiropas Savienības padomē, savukārt 2016. gadā – atbildīga par Baltijas valstu un Ziemeļvalstu NB8 (*Nordic-Baltic Eight*) un Višegradas grupas sadarbības formātu pasākumu, kā arī Centrāleiropas un Austrumeiropas valstu un Ķīnas jeb “16+1” sadarbības formāta pasākumu organizēšanu) aizvadītajā gadā starptautiska mēroga pasākumu ziņā vērtējams kā mazāk noslogots. Vienlaikus Latvijas starptautisko partneru vizīšu sekmīga nodrošināšana ar katru gadu kļūst arvien sarežģītāka, ko ietekmē gan augstie

terorisma riski aizsargājamo ārvalstu pārstāvju mītnes valstīs, gan noturīgā konfrontācija starpvalstu attiecībās, kas nelabvēlīgi ietekmē arī drošības situāciju.

Tāpat atzīmējams, ka ne visos gadījumos, kad to pieprasa iesaistītās institūcijas vai to pārstāvji, tiek lemts par drošības pasākumu veikšanu.¹³ Izvērtējot apdraudējuma esamību vai tā raksturu, DP atsevišķos gadījumos var pieņemt lēmumu atteikties no drošības pasākumu īstenošanu. Aizvadītajā gadā šāds atteikums tika pieņemts sešos gadījumos, lai nesamērīgi neapgrūtinātu iedzīvotāju ikdienas gaitas, jo DP veiktā analīze neliecināja par iespējamu apdraudējumu.

Aizvadītajā gadā DP bija arī atbildīgā institūcija par drošības nodrošināšanu 14 dažāda mēroga pasākumiem Latvijā, kuru laikā tika organizēta un nodrošināta kā šo pasākumu drošība, tā aizsargājamo Latvijas amatpersonu un viņu uzaicināto ārvalstu viesu aizsardzība. Tāpat dienests 2017. gadā bija iesaistīts vairāku citu valsts mēroga pasākumu drošības nodrošināšanā, kuros piedalījās arī DP aizsargājamās amatpersonas.

Aizvadītajā gadā atzīmējami pirmie ar Latvijas simtgades svinībām saistītie pasākumi, kuros DP bija atbildīgā institūcija par drošības nodrošināšanu. 2017. gadā notika divi augsta līmeņa Latvijas simtgades pasākumi – Latgales kongresa simtgadei veltītie pasākumi Rēzeknē un Latvijas Pagaidu Nacionālās padomes simtgades svinīgie pasākumi Valkā.

13 DP veic ārvalstu parlamenta un valdības vadītāju, ārlietu ministru, kā arī Apvienoto Nāciju Organizācijas, Eiropas Padomes, Eiropas Parlamenta un Eiropas Komisijas vadītāju aizsardzību. Citu ārvalstu pārstāvju aizsardzību DP nodrošina pēc Ārlietu ministrijas vai Saeimas administrācijas ierosinājuma.

Secinājumi un prognozes

- Pieaugot starptautiskā terorisma radītajiem draudiem pasaulē un jo sevišķi Rietumeiropā, palielinās arī veicamo drošības pasākumu komplekss, kas īstenojams augstam terorisma riskam pakļauto ārvalstu un starptautisko organizāciju un institūciju pārstāvju drošības garantēšanai. Šādos gadījumos drošības pasākumu mērķis ir ne tikai aizsargāt attiecīgos pārstāvjus, bet tikpat nozīmīgi ir garantēt Latvijas sabiedrības drošību.
- Nav pamata uzskatīt, ka veicamo aizsardzības pasākumu komplekss tuvākajā nākotnē samazināsies, vienlaikus DP arī turpmāk drošības pasākumus centīsies īstenot pēc iespējas mazāk ietekmējot iedzīvotāju ikdienas gaitas.
- Gaidāmie nozīmīgākie pasākumi, kas 2018. gadā prasīs arī būtisku DP resursu iesaisti, būs Latvijas simtgades svinībām veltītie pasākumi, kuros piedalīsies gan Latvijas, gan ārvalstu un starptautisko organizāciju un institūciju augstākās amatpersonas un pārstāvji.

DROŠĪBAS POLICIJA

K. Barona iela 99a, Rīga, LV-1012
Tālrunis 67208964, fakss 67273373, e-pasts: dp@dp.gov.lv

